

Besluit 33/18

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 1 juni 2018

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 6 april 2018

Datum

1 juni 2018

Documentnummer

4359185

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de Griffier, d.d. 22 mei 2018 - 4355157;

gelet op artikel 45, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2017;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 6 april 2018.

's-Hertogenbosch, 1 juni 2018

Provinciale Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

drs. M.P.J.M. van Gruijthuijsen (plv.) J.A. Deneer (plv.)

VASTGESTELD

PS 33/18 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 6 april 2018

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	4
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	7
Actualiteit	8
Bespreekstukken	27
18/18 Statenvoorstel Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI	27
21/18 Statenvoorstel Mandaat aan de Werkgeverscommissie in verband met besluitvorming rondom het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten	51
Stemming	55
15/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 11 januari 2018 tot en met 7 februari 2018	55
22/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 8 februari 2018 tot en met 7 maart 2018	55
16/18 Ontwerpbesluit 16/18 Notulen van de PS-vergadering van 19 januari 2018	55
18/18 Statenvoorstel Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI	56
21/18 Statenvoorstel Mandaat aan de Werkgeverscommissie in verband met besluitvorming rondom het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten	61
Sluiting	63

Index gesproken personen

Arts, mw. W.M.A., 30, 56, 57, 58, 59, 60
Bahar, drs. H., 28, 30, 43, 44, 46, 47, 56, 57, 58, 59, 60
Berg, H.F. van den, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 38, 39, 47, 48, 49, 50, 51, 56, 57, 58, 59, 60
Boon, M.C.H., 14, 16, 17
Braspenning, A.L.J., 13, 18
Brunklaus, mw. drs. P.M., 22, 23, 24, 25, 53, 61, 62
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 27, 28, 35, 36, 56, 57, 58, 59, 60
Deneer, dhr. J.A., 7, 26
Everling, M.J., 9
Gruijthuisen, drs. M.P.J.M. van, 52, 53, 54, 55
Hageman, ir. J.J.C., 61, 62
Hattem, A.W.J.A. van, 16, 17
Heijman, J.H.W.F., 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63
Heijmans, N.G.L., 41, 61, 62
Kammen, mw. drs. P. van der, 51, 52, 53, 54, 55, 61, 62
Koevoets, H.J.P.E., 61, 62
Maas, B.L.M., 38, 56, 57, 58, 59, 60
Meijer, A.A., 9, 10, 13, 35, 36, 37, 38, 42, 56, 57, 58, 59, 60
Overveld, W.A.A.M. van, 57, 58, 59, 60, 62, 63
Roijackers, mw. H.I., 10, 13, 14, 15, 20
Roks, L.A.G., 26
Sloot, mw. M.A.B. van der, 7, 61, 62
Smeets, drs. M.E.J., 48, 50, 56, 57, 58, 59, 60
Smeulders, S.J.A.H., 61, 62
Surminski, mw. M.J.G.P., 52, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63
Voorzitter, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63
Vreugdenhil, ing. H.J., 14, 15, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63
Wel, ir. M.C. van der, 19, 27, 36, 37, 38, 44, 45

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

J.A. Deneer, loco-griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklauw, mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Griensven, D. van	PvdA	Berkel-Enschot
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	's-Hertogenbosch
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Klitsie, mw. drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Etten-Leur
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Portheine, P.	VVD	Riethoven
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch

Roks, L.A.G.
Schüller, mw. drs. I.J.W.
Sloot, mw. M.A.B. van der
Smeets, drs. M.E.J.
Smeulders, S.J.A.H.
Spapens, M.
Staak, W.R. van der
Steenbakkers, S.P.M.F.
Surminski, mw. M.J.G.P.
Uijlenhoet, A.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Vugt, drs. R.J. van
Wel, ir. M.C. van der
Wijnen-Heijs, mw. M.E.W.T. van
Willems-Kardol, mw. J.C.

PVV
VVD
CDA
GroenLinks
PvdA
SP
SP
CDA
PvdD
GroenLinks
ChristenUnie-SGP
CDA
PvdD
SP
PVV

Etten-Leur
Woudrichem
's-Hertogenbosch
Oosterhout
Helmond
Oirschot
Sint-Oedenrode
's-Hertogenbosch
Hoogerheide
Rosmalen
Nieuwendijk
Andel
Rijsbergen
Boxmeer
Helmond

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 6 april 2018

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Actualiteit

III. Bespreekstukken

18/18 Statenvoorstel Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI

21/18 Statenvoorstel Mandaat aan de Werkgeverscommissie in verband met besluitvorming rondom het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten

IV. Stemming

15/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 11 januari 2018 tot en met 7 februari 2018

22/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 8 februari 2018 tot en met 7 maart 2018

16/18 Ontwerpbesluit 16/18 Notulen van de PS-vergadering van 19 januari 2018

V. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 6 april 2018

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

Loco-griffier: J. Deneer

Volgens de presentielijst zijn 53 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Griensven, Van Gruijthuijsen, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, mw. Van der Kammen, mw. Klitsie, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Porthoine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw. Surminski, Vreugdenhil, mw. van Wijnen-Heijs, Van der Wel, mw. Willems-Kardol.

Afwezig: Uijlenhoet, Van Vugt.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 13.40 uur

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik wil de vergadering openen met het gebruikelijke moment van stilte en ik verzoek u allen daarbij te gaan staan.

(Er wordt een moment stilte in acht genomen.)

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik wil de griffier verzoeken ons mededeling te doen van de berichten van verhindering.

De **loco-griffier**: Eén bericht van verhindering. Statenlid Uijlenhoet heeft aangegeven dat hij in ieder geval bij de beraadslagingen niet aanwezig is en mogelijk wel aanwezig is bij de stemmingen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): En de heer Van Vugt is niet aanwezig.

De **voorzitter**: De heer Van Vugt aanvullend vanuit de zaal. Geen andere aanvullingen vanuit de zaal? Dan is het u al opgevallen dat naast mij de loco-griffier heeft plaatsgenomen en niet onze griffier. U weet allen dat zij behandelingen moet ondergaan. Dat gaat zeer binnenkort gebeuren. Wij wensen haar daarbij alle sterkte toe. Het zal geen makkelijke periode worden, maar de perspectieven zijn goed. En zij weet nu dat ze met haar gezin een paar dagen kan genieten van een vakantie om aan te sterken voor de behandelingen. Wij wensen haar heel veel succes en sterkte daarbij. En uiteraard zullen we u op de hoogte houden van hoe dat verder gaat verlopen. Maar vandaag dus de loco-griffier naast mij om samen met mij deze vergadering in goede banen te leiden. Wij denken aan Kirsten en hopen op Jeroen.

Wij gaan dan vervolgens welkom heten de gasten. De gasten van de fractie van D66, die vandaag zijn ontvangen door de fractiemedewerker Vandewall. Daarnaast gasten van de Partij voor de Dieren, door Marco Van der Wel, ons Statenlid, ontvangen. En gasten van het Platform toerisme 'Natuurlijk Sint Anthonis' en de 'Kunstkring Sint Anthonis', ontvangen door Statenlid Wouter Bollen. Van harte welkom. En fijn dat u belangstelling toont voor ons werk. En dat geldt uiteraard ook voor al degenen die via het internet streamingwise deze vergadering volgen. Van harte welkom en dank voor uw belangstelling.

Dan stel ik nu aan de orde de agenda. Ik denk eerlijk gezegd dat duidelijk is dat er twee hoofdonderwerpen op de agenda staan. Dat betreft het voorstel over de kwaliteit en onderhoud provinciale infrastructuur. En een onderwerp dat in zekere zin uzelf betreft, een mandaat aan de Werkgeverscommissie in verband met besluitvorming sluiting collectieve arbeidsovereenkomsten. Die onderwerpen zullen ons bezighouden. De inschatting was dat we ruim voor 17.00 uur dan aan de stemming daarover zullen toekomen. Hoe dat precies gaat weten we niet, dat hangt af van de behandeling van een aantal bijzonderheden: vragen voor het vragenhalfuur en een mogelijke actuele motie.

Ik kan u melden dat de procedurevergadering u adviseert de vragen die zijn gesteld onder 1, 2 en 3, respectievelijk door de SP, D66 en GroenLinks, over het onderzoek naar de effecten van de luchtwassers, dat die worden toegelaten. Met die aantekening dat het in het vervolg wel zo is dat vragen die aan het begin van de week bekend zijn ook in het woordvoerdersoverleg of het rondvraagmoment aan de orde zouden kunnen komen. Dat geef ik u maar even mee. Maar dat we nu een blokje van drie van deze vragen gebundeld zo dadelijk in een vragenhalfuur aan de orde zullen stellen. Dan is daarna toegelaten de vraag over de grondposities zonnepanelen van de fractie van de PVV. En daarna nog een vraag over een voorgenomen verkoop KVL door de fractie van GroenLinks. Ook daar heeft de procedurevergadering gewikt en gewogen, omdat bij een aantal van die zaken je zou kunnen zeggen dat die vragen wel erg technisch zijn en of dat niet anders en eerder had gekund. Ik denk eerlijk gezegd, nu toegelaten, maar dat ik u allen nog eens oproep om goed het instrumentenpakket van de Staten te bekijken. Dat er soms ook andere manieren zijn en andere momenten om de informatie die u van het college wilt te krijgen. Maar nu zijn ze dus toegelaten. Voor de motie geldt dat nog niet, omdat de discussie daar nog even in afwachting is van een onderzoek. Het schijnt – en dat is nieuw, tijdens de vergadering kwam dat ineens naar voren – dat deze zaak onder de rechter zou zijn. En dan is het eigenlijk goed gebruik om daarover in de politieke gremia even niet al te veel te zeggen, of zelfs helemaal niets. Maar nu is het niet helemaal duidelijk of, hoe en wat dan precies onder de rechter is. Voordat wij dus straks met het onderdeelje actuele moties verdergaan, wordt die informatie nog even met u gedeeld. En dan gaan we samen een besluit nemen over de vraag of het vandaag opportuun is over die motie te beraadslagen. Dat is nu even niet anders, maar die informatie is echt even nodig om straks een goed besluit te kunnen nemen.

Dat is dus de agenda, met dit nog als voorbehoud. Kan ik u vragen in te stemmen met deze gang van zaken? Dat lijkt het geval. Dan meld ik u verder dat onder agendapunt 10 van de orde op iBabs van de Statendag van vandaag u de eventueel ingediende moties en amendementen kunt vinden. Onder agendapunt 10 dus.

En ik meld u nogmaals, wellicht volledig ten overvloede, dat u bij het verlaten van de zaal dit even moet melden bij de bodetafel, zodat wij een correct overzicht hebben van de aanwezigen in de zaal.

Actualiteit

De **voorzitter**: Dan gaan we beginnen met het vragenhalfuur. We gaan dus in de volgorde waarop ze zijn ingediend allereerst het woord geven aan de SP, de heer Everling, D66, de heer Meijer, GroenLinks, mevrouw Roijackers, om hun vragen over die geureffecten en het WUR-onderzoek te stellen. We hebben in de procedurevergadering niet gezegd dat er een absoluut interruptieverbod is in die eerste ronde. Maar

we hebben er eigenlijk voor gepleit om eerst de vragenstellers de vragen echt te laten stellen, de gedeputeerde dan de gelegenheid te geven om te antwoorden. Dan is er een tweede ronde van mogelijkheid tot vragen stellen door de vragenstellers. En daarna kunnen alle fracties aansluiten. En naarmate de behandeling van die vragen vordert is er dus meer ruimte om interrupties te plegen. Allereerst nu het woord aan de heer Everling van de SP.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. Combiluchtwassers blijken slechter te werken dan opgegeven, zo meldde het Eindhovens Dagblad een aantal weken geleden al. Afgelopen week zijn de rapporten dan ook echt uiteindelijk gepubliceerd door de regering. Het rendement dat opgegeven wordt op papier wordt bij lange na niet gehaald. Dit betekent dat de uitstoot van fijnstofammoniak groter is dan waar rekening mee wordt gehouden, dat de stankoverlast groter is dan waar rekening mee wordt gehouden. En dat dus milieu en de leefbaarheid onder grotere druk staan dan waar op papier rekening mee wordt gehouden. Wij als SP hebben hier eigenlijk al veel vaker voor gewaarschuwd. En ook voor omwonenden vertellen wij hier niks nieuws. Daarnaast is dit voor ons wederom een bevestiging dat technische oplossingen zeker niet heilig zijn. Graag stellen wij het college daarom ook de volgende vragen.

Als eerste, hoe komt het dat we zo lang moeten wachten op dit rapport? Ik snap dat GS daar vrij weinig invloed op hebben gehad, maar ik hoor toch graag een oordeel hierover. Er zou een spoedoverleg met gemeenten worden gehouden. Heeft dit inmiddels plaatsgevonden en wat kunnen GS hierover mogelijk alvast over de inhoud zeggen? Wat is de huidige stand van zaken? Wat zijn de gevolgen voor ons beleid met betrekking tot stikstofdepositie enerzijds en leefbaarheid in gebieden met hoge veedichtheid anderzijds? Ik besef dat het rapport slechts indicatief iets zegt over ammoniakuitstoot, maar het past wel in een patroon dat we al lang zien, dat de neerslag van ammoniak in natuurgebieden maar niet verder wil dalen.

Als laatste, deelt het college de mening van de SP dat technische oplossingen, zoals het plaatsen van luchtwassers, niet dé oplossing zijn voor het verminderen van overlast en de risico's voor de volksgezondheid? Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Everling. De heer Meijer van de fractie van D66 dan nu.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel, voorzitter. Hoewel wij het duidelijk vanuit een ander perspectief dan de Socialistische Partij benaderen, heeft ook D66 vragen over de louche luchtwassers, zoals we ze maar zijn gaan noemen bij ons in de fractie. En dan met name omdat wij de ondernemers die wel hebben gekozen voor technologische vooruitgang graag duidelijkheid willen bieden of deze technologische vooruitgang nou wel of niet ook een oplossingsrichting is die zij verder moeten verkennen. Want welwillende ondernemers zijn misschien wel het slachtoffer geweest van wildgroei van certificeringen. En daarmee distantieer ik mij dus ook van een aantal woorden, die de heer Everling zojuist uitgesproken heeft. In aanvulling op deze vragen van de heer Everling hebben wij wel de volgende vragen. Welke effecten heeft de berichtgeving rondom de louche luchtwassers volgens het college op het recent vastgestelde pakket van maatregelen om veehouders te ondersteunen op weg naar een milieuvriendelijker beleid? Welke risico's ziet het college in de realisatie van de Brabantse ambities om ammoniakuitstoot te verminderen nu blijkt dat de gebruikte technologieën tegenvallende resultaten behalen? Is het college het met D66 eens dat deze berichtgeving het standpunt dat innovatieve stalsystemen moeten prevaleren boven end-of-pipe-oplossingen, zoals luchtwassers, ondersteunt? En is het college bereid dit standpunt nogmaals uit te dragen?

Dan naar aanleiding van het volgende citaat van de heer Wubs, deze meneer is ingenieur en voormalig directeur van het KWB in Eindhovens Dagblad - "Een luchtwasser krijgt een uniek certificaat, maar dat

zogenaamde BWL-nummer blijft niet exclusief voor de producent. Jan en alleman mogen een luchtwasser nabouwen.” – vraagt D66 het college of en hoe het de sector kan helpen om beter in stelling te worden gebracht om goede luchtwassers aan te schaffen. Is het college bijvoorbeeld bereid om het belang van aanscherping van de certificering bij de minister en de sector onder de aandacht te brengen? En ziet het college mogelijkheden om eisen te stellen aan ondernemers die in aanmerking willen komen voor instrumenten uit het ondersteuningspakket?

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Meijer** (D66): En ten slotte de vraag. In het artikel wordt gesproken over gecombineerde luchtwassers. Zijn er ook gegevens over de werkzaamheid van andere typen luchtwassers? Zo nee, is het college voornemens om deze te laten onderzoeken op hun werking? Alvast bedankt voor uw beantwoording.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Meijer. Mevrouw Roijackers van de fractie van GroenLinks dan nu.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. We hebben in deze Statenzaal natuurlijk veel discussies mogen voeren over veehouderij en vooral de intensieve veehouderij. Waarbij wij als GroenLinks altijd op het standpunt hebben gestaan: niet meer techniek, maar minder dieren. Zolang je zo gelooft in de werking van de techniek kom je ook de beperkingen van de techniek tegen. Die zijn groot, zo weten wij. Op 3 april is eindelijk het rapport losgekomen, het tweevoudige onderzoeksrapport van de Wageningen Universiteit naar het rendement van de luchtwassers in de praktijk, vergezeld in dit geval door een memo van de gedeputeerde aan onze Staten. En wij hebben daarover de volgende vragen aan het college. Eergisteren heeft het college samen met andere provincies overleg gevoerd over de resultaten van dit rapport met staatssecretaris Van Veldhoven. En wat kunt u met ons delen over het verloop en de uitkomsten van het gesprek?

Deze stukken, de onderzoeksstukken, heeft u mogelijk al enige tijd kunnen bestuderen. De beoogde rendementen van met name de combiluchtwassers worden bij lange na niet gehaald voor geurverwijdering en ammoniakverwijdering. We zullen moeten accepteren dat gegeven vergunningen onherroepelijk zijn voor deze technieken. Maar bent u met GroenLinks van mening dat de omgeving, de omwonenden en de natuur sterk te lijden hebben onder het slecht presteren van luchtwassers in de praktijk? Wanneer komt u samen met de gemeenten om de inhoud van dit rapport te bespreken? En wanneer komt u samen met de omgevingsdiensten om te kijken wat je ook op het gebied van vergunningverlening voor de toekomst, maar ook op toezicht en handhaving kunt doen? We willen als GroenLinks graag weten hoeveel procent van de Brabantse varkenshouders naar schatting heeft gekozen voor deze combiwater om stank en ammoniak te reduceren? En ten slotte, voorzitter, onze laatste vraag. Zijn GS van plan eigen aanvullend onderzoek uit te voeren naar de werking en het rendement van verschillende soorten luchtwassers in de praktijk? Ik dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers en geef nu de gedeputeerde graag het woord om de gestelde vragen in drievoud onder dit onderwerp van een antwoord te voorzien. Aan haar het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Graag zou ik willen voorstellen dat ik het geheel vertel in een samenhangend verhaal, en dus niet de volgorde van de vragen afloop, want ik denk dat dat de informatieoverdracht ten goede komt.

Afgelopen dinsdag heeft staatssecretaris Van Veldhoven het rapport ‘Evaluatie geurverwijdering door luchtwassersystemen bij stallen’ vergezeld van een beleidsreactie naar de Tweede Kamer gestuurd. Als u ons

vraagt waarom het zo lang heeft geduurd voor het rapport er was dan weten wij dat niet, anders dan dat wij wel hebben begrepen vanuit de toelichting die wij hebben gehad. Ik moet even zorgen dat ik alle data goed houd. Ik heb begrepen dat gisterochtend een deskundige van de WUR op het laatste moment nog aanvullend heeft gekeken naar het verschil tussen reguliere situaties met voer dat wordt ingekocht en situaties waarin brijvoer wordt gebruikt. Dus er zijn op het laatste moment in ieder geval nog aanvullende vragen in het rapport meegenomen. Ik heb het vermoeden dat dat de verklaring is waarom het soms gewoon langer duurt dan je aan de voorkant in ieder geval zou hopen en zou wensen. Uit het rapport blijkt inderdaad dat combiluchtwassers een veel lager rendement hebben dan waarvoor zij op de diverse lijsten staan. Dat geldt voor geur, waar uitkomt dat ze 40% van de geur verwijderen. En dat zou, afhankelijk van het type combiluchtwater 70% tot 85% moeten zijn. En dan geldt ook voor ammoniak waar ze ongeveer een kwart minder verwijderen dan ze zouden moeten doen. Als u dat omgekeerd bekijkt, dan betekent dat voor geur dat nog een hoeveelheid van 15% tot 30% de stal uit zou mogen komen. En in werkelijkheid is dat 60%. Dat is dus twee tot drie keer zoveel. Dat geeft een idee van wat dit betekent voor de omgeving. In Brabant gaat het om 732 bedrijven die nu combiluchtwassers hebben en in totaal om 2000 combiluchtwassers. Dit is ontzettend vervelend, voor de boeren in de eerste plaats, want die hebben te goeder trouw gehandeld, geprobeerd om hun impact op de omgeving in te perken en dan blijkt het niet te werken. U kunt zich misschien voorstellen hoe ontzettend heel veel boeren nu zitten te balen van deze situatie. Je investeert en dan blijkt het niet te helpen. Voor de omwonenden, die dus nog steeds veel hinder van geur hebben. En voor de Brabantse natuur, omdat ook de ammoniak niet wordt gereduceerd zoals de bedoeling was. De overige luchtwassers, zo bleek uit de rapporten en de toelichting van de WUR, werken gelukkig wel goed. Dus de gewone chemische en biologische luchtwassers werken wel goed.

De tegenvallende resultaten leiden hier in Brabant, bij ons als provincie, maar zeker ook bij de gemeenten en ik denk ook in de samenleving, tot verbazing en tot onrust. En misschien soms ook niet tot verbazing, omdat ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Omdat de signalen dat luchtwassers niet goed zouden werken er natuurlijk al volop waren, gewoon vanuit de ervaringen van bewoners. Het rapport hebben wij dinsdag voor het eerst gezien. Conceptrapporten hebben wij nooit eerder gezien. De enige signalen die wij hadden, die zijn ons mondeling ter ore gekomen via het netwerk dat wij hebben bij de diverse personen die hier betrokken bij waren.

Ik snap heel goed dat meerdere Statenfracties hier vragen over stellen, omdat de impact in Brabant zo groot is. Gelukkig stond er afgelopen woensdag al een overleg met de staatssecretaris gepland, maar dat ging over fijnstofknelpunten. Wij hebben met elkaar, dat wil zeggen de drie betrokken provincies en drie betrokken gemeenten in de fijnstofknelpunten, zo lang daarover gesproken dat we nog een paar minuten over hadden voor de combiluchtwassers. En daar heeft de staatssecretaris herhaald wat in feite ook al in de kabinetsreactie stond en hebben wij nog even aangegeven dat het toch echt een heel grote impact heeft in Brabant. En we hebben afgesproken om een vervolgoverleg te plannen.

Gisterochtend zijn we bij elkaar gekomen met ambtenaren van omgevingsdiensten en gemeenten en ook vele wethouders waren aanwezig. Daar heeft de WUR de onderzoeksresultaten gepresenteerd en hebben we na enige discussie met elkaar twee zaken afgesproken. We hebben afgesproken om een brief naar het Rijk te sturen en zoveel mogelijk de handelwijze van gemeenten te uniformeren, omdat iedereen daar veel behoefte aan heeft. In de brief aan het Rijk vragen we drie belangrijke zaken. Ten eerste om de nieuwe emissiefactoren, die nog vastgesteld moeten worden, dat is al aangekondigd, om die ook direct definitief vast te stellen en daar geen consultatie in te doen. Want op het moment dat ze definitief zijn, dan kunnen

we volgens die definitieve emissiefactoren in Brabant de vergunningen gaan verlenen. En dan voorkomen we dat er een onduidelijke situatie ontstaat, waarin misschien een vergunning verleend zou kunnen worden volgens de oude factoren, de omgeving vervolgens zegt 'ja, maar het gaat nu wel stinken, we spannen een rechtszaak aan' en de rechter straks gaat oordelen volgens het dan geldende recht, dat zijn de nieuwe factoren. We krijgen dan veel juridische procedures en daar is echt helemaal niemand bij gebaat. Ten tweede vragen wij in die brief om ruimte te geven aan betere, nieuwe oplossingen. Die zijn volop in ontwikkeling. Wij zien daar goede perspectieven, bijvoorbeeld in het systeem van de gekoelde mestpannen, die binnenkort wel een code voor ammoniak krijgen, maar helaas niet voor geur. En ook in het systeem van de keten duurzaam varkensvlees, die dit en volgend jaar volop getest zal worden. Het lastige is nu dat je wel tijdelijke emissiefactoren voor ammoniak en fijnstof kunt aanvragen, maar niet voor geur. Dus als je in een geuroverbelaste situatie zit, dan kun je een nieuw systeem niet testen. En we moeten natuurlijk wel kunnen testen om inderdaad naar betere systemen te komen dan luchtwassers, want die hebben absoluut niet onze voorkeur. Dus we dringen er bij het Rijk op aan om dit mogelijk te maken en om liefst ook onze partner hierin te zijn.

En het derde wat we vragen is om op korte termijn ook duidelijkheid te geven over de ammoniakverwijdering, want daar is enkel indicatief gemeten. Die meetresultaten zijn tegelijkertijd zo dat we wel zeker weten dat ze het niet goed genoeg doen. Maar hoeveel niet goed genoeg blijft nu onduidelijk. En dat maakt dat niemand goed weet wat we daar nu mee aan moeten.

Met de gemeenten hebben we afgesproken om dus zoveel mogelijk één lijn te trekken in de manier waarop we omgaan met met name de nu lopende aanvragen. Want die situatie is echt voor iedereen vervelend. Die boeren zijn soms al heel lang bezig geweest met het maken van een aanvraag, hebben goed nagedacht over wat voor systeem ze het liefste hebben. Maar als we dit vervolgens gewoon zouden vergunnen ontstaat de situatie waarin de buurt overlast heeft. Die gaat klagen bij die boer. We krijgen er alleen maar ruzies van, dus we moeten heel snel tot betere oplossingen komen, waar uiteindelijk zowel voor de boer perspectief is als dat er voor de buurt een prettige leefomgeving ontstaat.

In dat gezamenlijk optrekken willen we in ieder geval geen vergunningen verlenen voor situaties waarin je ziet dat er nieuwe knelpunten gaan ontstaan. Er kunnen natuurlijk ook best nu vergunningaanvragen liggen voor situaties waar helemaal geen geurknelpunt is en waar een combiluchtwasser dus prima een oplossing zou kunnen zijn. En dan is er natuurlijk geen enkele reden om die vergunningaanvraag op de plank te laten liggen. In het geval van aanvragen met chemische en biologische luchtwassers is er natuurlijk ook geen probleem.

De komende dagen en weken, hopelijk blijft het beperkt tot dagen, gaan we de gezamenlijke handelwijze met gemeenten en omgevingsdiensten verder uitwerken, zodat ook iedereen op dezelfde manier met deze vergunningaanvragen omgaat en we op die manier ook voorkomen dat er allerlei verschillen en allerlei onduidelijkheid en onrust ontstaat.

Ik heb een paar resterende vragen. Als het gaat om de certificering van de luchtwassers willen we eigenlijk daar onze inspanning niet op richten. Wij hebben al een aantal vragen bij het Rijk neergelegd, waar echt voor ons de prioriteit ligt om de toekomst in te komen. Volgens mij is voor het Rijk en ook voor de ondernemers zelf voldoende helder dat er iets moet gebeuren aan die certificering van luchtwassers, zodat als je zo'n systeem koopt je ook zeker bent dat je krijgt waarvoor je betaalt. Aanvullend onderzoek naar andere soorten luchtwassers is volgens ons niet nodig, want daarvan is voor ons voldoende aangetoond dat ze het wel doen. En aanvullend onderzoek voor ammoniak vinden we echt een zaak voor het Rijk. En ook daar dringen we in onze brief op aan, omdat die duidelijkheid voor ons natuurlijk wel van groot belang is.

Ik hoop dat ik hiermee alle vragen heb beantwoord. Voor ons hebben we de brief ook pas sinds dinsdag, dus ook wij zijn nog volop in ontwikkeling om de laatste nog vele zaken verder te bekijken, te interpreteren en te kijken hoe we daarmee om willen gaan.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar antwoord. Dan is nu de mogelijkheid voor de vragenstellers om in die volgorde kort, indien gewenst, in één minuut, aanvullende vragen te stellen. De heer Everling ziet daarvan af, begrijp ik. De heer Meijer. Gaat uw gang.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Dank u wel. Ik begrijp dat we de gedeputeerde ook nogal wat aandoen met deze vragen, terwijl ze zelf ook pas zo recent op de hoogte is. Maar voor onze fractie is het wel van belang dat de maatregelen die wij vorig jaar hebben genomen en de stimulering van de verduurzaming van de landbouwsector, waar we vorig jaar in deze Staten veel aandacht aan hebben besteed, dat die ambities niet dankzij dit onderzoek in gevaar komen. En als zicht er wel is vanuit het college, dat we dat zo snel mogelijk weten om waar mogelijk bij te sturen. En ik zou het waarderen als de gedeputeerde daar toch nog een half minuutje aan kan wijden.

De **voorzitter**: De volgende, mevrouw Roijackers van de fractie GroenLinks, aanvullend.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik wil de gedeputeerde bedanken voor de goede en heldere beantwoording van de vragen van onze drie fracties. Er is één vraag waar ik graag nog antwoord op zou willen hebben en er is één vraag die haar bewoordingen bij mij opriepen. Om bij het laatste te beginnen. Er wordt gesteld dat de overige luchtwassers behalve combiwassers, wel gewoon goed werken. Ik meen te hebben gelezen in de WUR-rapporten dat die niet de 85% rendement halen die ze zouden moeten halen. Als we daar nog wat toelichting op zouden kunnen krijgen.

En dan de vraag die nog is blijven liggen vanuit GroenLinks. Er is een gesprek met de omgevingsdiensten vanuit vergunningverlening, toezicht en handhaving. Met name het punt van handhaving is in dezen belangrijk. In het besef dat we alleen al hier in Noord-Brabant maar liefst 108 bedrijven hebben die een vergunning hebben om meer dan 10.000 kg ammoniak uit te stoten. Als de systemen die daaronder liggen om ammoniak te reduceren niet werken is dat echt buitengewoon ernstig. Ook de onderzoeksjournalistiek heeft moeten constateren dat deze 108 bedrijven ook niet voldoen aan hun Europese verplichting om ammoniakemissie te melden.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Als de gedeputeerde daarover wat wil zeggen, heel graag.

De **voorzitter**: Dat gaat de gedeputeerde doen. In overleg met haar sluiten we eerst nog de andere vragen, die mogelijk vanuit andere fracties nog aanvullend worden gesteld, hierbij aan. Ik geef allereerst desgewenst de behoefte aan de fractie van de VVD. Niet het geval. De fractie van het CDA? Ja, de heer Braspenning. Gaat uw gang. Eén minuut.

De heer **Braspenning** (CDA): Dan ga ik meteen harder lopen, voorzitter. Voorzitter. Vooropgesteld dat het zowel voor de sector als de overheid natuurlijk een bijzonder vervelende zaak is, omdat ondernemers ook het vertrouwen moeten hebben dat zij kunnen rekenen op al het cijfermateriaal dat de overheid heeft aangeleverd. En ik wil de vraag van de heer Meijer nog eens een keer versterken, want wat betekent het voor onze Verordening natuurbescherming, waarbij wij gebruikmaken van een aantal emissiefactoren? En ik snap best de gejaagdheid waarmee wij antwoorden op onze vragen willen hebben. En ik snap ook dat daar tijd voor nodig is, maar dat is wel een heel belangrijke, want onze eigen transitie veehouderij zou daarmee vertraging op kunnen lopen.

En de tweede vraag. Hoe denkt u nou echt uw regisserende rol richting die lokale overheden en richting dat bedrijfsleven op te gaan pakken? Want ik denk dat het met name op dit moment toch wel een rol is die heel goed past bij de provinciale overheid. En ik zou willen benadrukken om daar echt de regie op te voeren.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Braspenning. De fractie van de PVV behoefte? Ja. De heer Boon heeft het woord.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Dit college heeft vanwege de doorgeslagen milieuregelgeving de boeren bijna gedwongen om luchtwassers aan te schaffen. Neemt het college nu ook de verantwoordelijkheid om de aanpassingen aan de stalsystemen in het kader van de transitie duurzame veehouderij voor onbepaalde tijd uit te stellen tot er meer duidelijkheid is? Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Boon. Van de fractie van de Partij van de Arbeid zie ik geen behoefte. Dan de fractie van 50PLUS. Ook niet. De Partij voor de Dieren. Ook niet. De ChristenUnie-SGP. De heer Vreugdenhil. Aan hem het woord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Allereerst dank voor de heldere beantwoording van de gedeputeerde. Ze sloot echter af met de opmerking rondom ammoniak. En daarbij zei ze: wij zullen toch vervolgonderzoek af moeten wachten; we zullen erop aandringen, maar dat is niet onze verantwoordelijkheid, dat is de verantwoordelijkheid van het Rijk. En juist op dat punt – en de vraag is net ook gesteld door de CDA-fractie – hebben wij nog wel volop vragen. Want is het nou wel valide nu we juist druk erop zetten richting de sector om op korte termijn maatregelen te nemen, met name richting de ammoniak, om ze dan ook die druk op te leggen, terwijl we weten dat de systemen waarvan ze gebruik moeten maken wellicht nog een aantal hiaten hebben die wij nu op dit moment nog niet weten? En mede in het licht van het rapport van de heer Backus, die aangaf juist door de druk er nu op te zetten vanuit het besluit van 7 juli zullen veel meer ondernemers gedwongen moeten gaan kiezen voor end-of-pipemaatregelen in plaats van andere maatregelen, waardoor die druk nogmaals groter wordt. Mijn vraag aan de gedeputeerde is hoe we daarmee omgaan en ziet u ook die druk met betrekking tot de onzekerheid voor de maatregelen die dan de ondernemers ook moeten nemen?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. De pipe heeft ook een begin. We hebben in Brabant nogal een grote veestapel. Is de ChristenUnie-SGP bereid om ook die kant van de zaak mee te nemen als het gaat over de doorontwikkeling van onze veehouderij?

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja. Mevrouw Dik-Faber heeft een heel duidelijke stellingname gehad in de Tweede Kamer. Volgens mij gaan we dat debat hier nu niet voeren. Volgens mij hebben we nu een besluit genomen op 7 juli dat de huidige bedrijven moeten voldoen aan de nieuwe verordening. De heer Braspenning gaf het net aan. Daar staan die ondernemers op dit moment voor. Daar moeten wij dus ook een helder kader geven waaraan ze kunnen voldoen. Dat is de vraag waar die ondernemers op dit moment mee zitten. En u wilt hem omdraaien. U wilt eigenlijk de vraag stellen: jongens, laat allemaal maar zitten, jullie hebben gewoon alleen maar minder vee nodig. Volgens mij is dat niet het besluit dat we 7 juli genomen hebben.

De **voorzitter**: Nee. Het staat ook nu niet op de agenda.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Het staat nu niet op de agenda. En daarom mijn vragen aan de gedeputeerde om daarop te reflecteren en te kijken of we dan nog eens een keer moeten gaan bezinnen met elkaar of dat binnen de huidige besluiten die we genomen hebben en de huidige technieken die voorhanden zijn, die druk op de termijn, of die wel valide is.

De **voorzitter**: Het punt is helder, mijnheer Vreugdenhil. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dan beperken we ons tot ammoniak. Is de ChristenUnie-SGP van mening dat er te veel ammoniak is op de Brabantse natuur?

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Jazeker. En daar werden en worden al volop maatregelen genomen om die ammoniakdruk terug te dringen. Dat gaat voor een deel met technische maatregelen. Daar hebben we net over gesproken. Dat gaat voor een deel ook door minder dieren. Dat gebeurt op een aantal terreinen. Dus daar staan we allebei voor. Maar nu gaat het om de vraag of die ondernemers, die nu een beslissing moeten nemen richting 2021, met het beleid dat we hier hebben en met de technieken die er zijn, of ze daar dan ook naar de toekomst toe de juiste beslissingen kunnen nemen. En die vraag heb ik gesteld aan de gedeputeerde en daarop graag een duidelijk antwoord.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil voor zijn bijdrage. Ik kijk naar de fractie van Lokaal Brabant. Die heeft niet de behoefte om het woord te voeren. Dan geef ik achtereenvolgens het woord aan gedeputeerde Spierings en voor een van de gestelde vragen zal ook gedeputeerde Van den Hout nog een antwoord hebben. Allereerst mevrouw Spierings. Aan u het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik had een vraag of eigenlijk indirect al meerdere vragen over de ambities rondom de besluitvorming van afgelopen jaar waar het gaat om de transitie veehouderij, of die in gevaar komen. Nee, die komen niet in gevaar. Daar kan ik in ieder geval heel helder over zijn. Ik zal dat ook toelichten. De achterliggende visie is dat we veel meer naar een soort van gesloten kringloop willen, waarbij we allerlei emissies tegengaan. En dat begint al met het nadenken over die stal, hoe je omgaat met die mest. Dat je die mest eigenlijk het liefst aan de voorkant scheidt, zodat je het zo goed mogelijk daarna nog kunt bewerken, waardevolle producten overhoudt die weer waarde hebben in de akkerbouw, die de bodem verbeteren. En in die filosofie passen geen luchtwassers. Dus in die zin zou je bijna zeggen dat het aantonen dat een deel van de luchtwassers slecht werkt zelfs een soort van steun in de rug is om die lijn van innovaties in die stalsystemen stevig uit te werken en dat we daarin extra medestand van het Rijk kunnen verwachten. Vandaar dat we dat in onze brief zullen verwoorden.

Ook als boeren nu maatregelen moeten nemen om wat voor reden dan ook, dan is daar geen probleem, omdat de biologische en chemische luchtwassers gewoon voldoen. En inderdaad, uit de metingen kwam dat ze niet altijd allemaal helemaal op de 85% of 95% zaten. De WUR heeft aangegeven dat dit gewoon binnen een soort van normale afwijking past. Overal zitten kleine onzekerheden, ook in metingen. En dit valt gewoon binnen die marges.

Voor zover wij op dit moment kunnen overzien, zijn er ook, voor alle eisen die wij in de Verordening natuurbescherming stellen, systemen nu beschikbaar waarmee boeren kunnen voldoen, omdat dus die chemische en biologische luchtwassers wel gewoon functioneren en toegelaten zijn en blijven. En

daarvoor de emissiefactoren niet gewijzigd worden. Dat neemt niet weg dat wij nog steeds liever naar een bronaanpak gaan.

Dan sluit daarop ook de vraag denk ik van de heer Vreugdenhil aan. We krijgen door de druk die er nu ligt niet meer luchtwassers dan we zouden krijgen, voor we dit over die combiluchtwassers wisten. Ik denk dat dit er wel toe leidt dat er nog een grotere behoefte komt aan systemen anders dan luchtwassers. Onze inspanning daarop is fors. Dat we die vooral voort moeten zetten. En ik verwacht daar eerlijk gezegd, zoals ik al aangaf, alleen maar medestand in. En laten we daar ook goed samen optrekken met de sector, het Rijk en gemeenten om dit voor elkaar te krijgen.

Onze regisserende rol. Formeel hebben we natuurlijk nauwelijks een rol hierin.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde heel veel de woorden 'hoop' gebruiken. Ze hoopt dat er nieuwe systemen komen. Die nieuwe systemen zijn er nog niet. En nu kunnen boeren dus kiezen voor de chemische of biologische luchtwassers, die zie ik liever ook niet. Is het dan niet gewoon dat we nu gewoon zeggen: we stellen het uit tot ook die stalsystemen er zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. We gaan het niet uitstellen. En wij verwachten dat voor de zeugenhouderij het eerste systeem met de gekoelde mestpannen in dit voorjaar nog een Rav-code krijgt. En daarmee is er in ieder geval voor een van de vormen van varkenshouderij straks al een alternatief beschikbaar.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, we praten nu dus over één klein gedeelte. U verwacht dat ze een Rav-code krijgen. Het is nog steeds niets zeker. Wat als die Rav-code er niet komt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Wij hebben nog ruim anderhalf jaar te gaan. We hebben zoveel innovaties – ik heb u daar een infographic van toegestuurd – waar met man en macht aan gewerkt wordt. We hebben samen met ZLTO, FME en VNO-NCW een taskforce opgezet om samen te werken aan die stalsystemen. We organiseren oplooppjes met jonge boeren. We zijn bij bijeenkomsten van melkveehouders, juist om iedere keer te kijken hoe we kunnen samen optrekken en hoe te versnellen. Waar loopt het spaak, wat hebben we nog nodig? Dus wij hebben daar alle vertrouwen in. En we weten dat we daar hard voor moeten werken, maar dat is niet erg, dat gaan we graag doen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, misschien toch nog een aansluitende vraag. Want u zegt: over anderhalf jaar. Maar anderhalf jaar is heel snel, zeker als daar forse investeringen moeten worden gedaan. Wat als het na anderhalf jaar nog onvoldoende is? Wat moeten de agrarische ondernemers dan doen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Hattem** (PVV): Want u kunt wel in overlegjes treden en overal gaan kijken, maar zij zitten met een harde werkelijkheid waaraan ze ..., waar voor hen ...

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Het is echt nog veel te vroeg om op dat soort als-danvragen in te gaan.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar u kiest nu wel voor een grote verantwoordelijkheid. Want u zegt van: ja, het is over anderhalf jaar. Maar dan zijn er hier verkiezingen geweest en bent u misschien al geen gedeputeerde meer. En u neemt nu wel een besluit om geen uitstel te nemen. Dus het is maar de vraag wat er dan gebeurt en u scheept mogelijk uw opvolger met een groot probleem op.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dat zie ik helemaal niet op die manier. We hebben nog ruim anderhalf jaar en op dat moment moeten vergunningaanvragen worden ingediend.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. De gedeputeerde zei tegen mijn fractieleider: ik doe niet aan als-dansituaties. Maar u geeft nu over anderhalf jaar aan: als dan die systemen er zijn. Die zijn er nu nog niet. Hoe gaat u om met de realiteit van nu?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Nu is er geen enkel probleem.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Nee. Dus dan wil ik het u nu horen zeggen. Die stalsystemen zijn er nu niet. Over anderhalf jaar zijn ze er misschien ook niet. Dus u vindt het akkoord dat ze toch allemaal die chemische en biologische luchtwassers doen, dus al het gepraat over bij de bron beginnen is allemaal luchtfietserij en wensdenken. Of niet?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Juist doordat er nu druk op de ketel is komt de zaak in beweging. Juist door die druk op de ketel vinden we ineens dat we allemaal dezelfde kant op moeten bewegen. Dat is echt ontzettend grote winst, want juist nu kunnen we het voor elkaar krijgen om die beweging in gang te zetten naar een veehouderij, waar je echt in kringlopen gaat denken in plaats van in end-of-pipe-oplossingen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt haar betoog en komt zo mogelijk snel tot een afronding.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja. Ik had nog één vraag over de regisserende rol van de provincie. Kijk, in formele zin zijn wij nu natuurlijk slechts bevoegd gezag voor veertig veehouderijbedrijven. Dus wij ondersteunen onze gemeenten heel graag waar zij dat van ons vragen. En het is niet voor niets zo dat we gezamenlijk een bijeenkomst hebben georganiseerd gisterochtend. En dat we ook de komende dagen samen optrekken, omgevingsdiensten, gemeenten en provincie, om lijnen uit te zetten hoe we op deze manier hiermee omgaan. Maar we hebben natuurlijk geen enkele bevoegdheid om gemeenten te dwingen en dat zou ik ook absoluut niet willen.

De **voorzitter**: Interruptie Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat klopt, u bent verantwoordelijk gezag voor een aantal locaties. Maar het blijft buiten kijf natuurlijk dat wij als provincie wel een bepaald beleid met elkaar afgesproken hebben, dat heel die transitie rondom die veehouderij gestalte moet geven. Dus ik denk dat een regisserende rol zeker u past, zeker richting gemeenten, zeker ten opzichte van het bedrijfsleven.

De **voorzitter**: En uw vraag was?

De heer **Braspenning** (CDA): Die ging eigenlijk helemaal ergens anders over, maar dat was even als reactie.

De **voorzitter**: Maar we gaan niet dit soort betogen aan de interruptiemicrofoons houden. Dan kap ik u de volgende keer echt af. Dus de vraag en dan gaan we verder.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja. Ik heb begrepen dat u nog een gesprek zou hebben met de staatssecretaris. Of heb ik dat verkeerd begrepen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik heb gezegd dat we afgelopen woensdag wel met de staatssecretaris hebben gesproken, maar het slechts een paar minuten over dit onderwerp hebben gehad. En dat er inderdaad een nieuw overleg wordt gepland.

De **voorzitter**: Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Het zou misschien wel aardig zijn als het nieuwe overleg is geweest en als er wat meer feiten bekend zijn, dat we nog eens een keer met elkaar in bijvoorbeeld een themabijeenkomst nog wat verder praten over deze zaak.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik houd natuurlijk uw Staten op de hoogte van ontwikkelingen. Ik kan nu niet voorspellen in welk tempo en op welke manier. De brief aan de staatssecretaris ontvangt u uiteraard van ons. Zodra er relevant nieuws is, dat direct naar u moet sturen we het direct door. En als dat aanleiding geeft voor een themabijeenkomst van onze kant zullen we daar natuurlijk een voorstel toe doen of een memo gedeputeerde doen uitgaan, of net wat er nodig is naar gelang wij informatie krijgen en gaan handelen. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Oké. Dan de gedeputeerde Van den Hout voor de resterende vraag. U komt nu aanlopen, maar de beurt was eigenlijk over. Als u het knopje indrukt zie ik dat u wilt interromperen. Dat had ik niet gezien. De gedeputeerde Van den Hout voor de vraag van mevrouw Roijackers nog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. De vraag van GroenLinks: wanneer komt er nou duidelijkheid over hoe om te gaan met vth? Dat is een van de punten waarop we onze regierol pakken. Er is net al gezegd dat we maar bevoegd zijn voor veertig bedrijven, maar we denken wel een regierol hierin te hebben. Dat is inderdaad al begonnen met een ochtendbijeenkomst met de omgevingsdiensten, met de echte bevoegde gezaghebbers, de gemeenten. Er is ook wel een lijn afgesproken. Wij kunnen niks opleggen. Dat hoeft ook niet. Maar er is wel al een tijdje sinds we de geruchten kennen een lijn afgesproken om voorzichtig om te gaan met het verlenen van de Wabo-, bouw- en milieuvergunningen voor dit soort stallen om agrariërs niet in de problemen te brengen, ze te laten investeren in systemen, waarvan we nu inmiddels wel weten dat ze niet werken.

Met betrekking tot de Natuurbeschermingswet is het in die zin wat ingewikkelder, dat de indicatieve metingen van de WUR juridisch gezien onvoldoende zijn om natuurbeschermingsvergunningen te weigeren. Wat we wel zullen doen is de lijn met agrariërs in gesprek te gaan. Is het nou wel zo verstandig om een vergunningentraject in te gaan met een luchtwasser die waarschijnlijk niet voldoet? De tweede is dat je wel een natuurbeschermingswetvergunning kunt krijgen op deze luchtwasser, maar als u de Wabo-vergunning niet krijgt heeft u daar toch niks aan en bent u twee jaar daarna de vergunning alsnog weer kwijt. Maar er gaat dus voor ons in de vergunningverlening niks fout. En zeker niet zolang we in gesprek blijven met met name de ondernemer en de gemeente, omdat uitstel en wachten op een klein beetje meer zekerheid voor alle partijen ook goed is. Er zijn ook geen tegengestelde belangen tussen provincie, gemeente en een aanvrager.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. De gedeputeerde doet vergunningverlening, maar ook natuur. Heeft de gedeputeerde enig zicht op wat die slecht werkende luchtwassers doen met extra uitstoot en belasting, uiteindelijk depositie op de Brabantse natuur?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Daar hebben we uitstekend zicht op. We weten namelijk elk jaar hoeveel stikstof er gedeponeerd wordt op de natuurgebieden. Dat meten we elk jaar. Dat gaat elk jaar opnieuw in het PAS-systeem. Deze discussie hebben we al eerder gehad en is een heel ingewikkelde. Het maakt niet uit of de uitstoot wel of niet vergund is of desnoods, zoals bij mestfraude, helemaal illegaal is. Hij valt op het natuurgebied en dat zien we. Dus doordat die luchtwassers niet doen wat ze op papier zouden doen, is er niet meer stikstof op natuurgebieden terechtgekomen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nee, voorzitter, dat snap ik. Is het dan zo dat u op die basis zegt dat die depositie eigenlijk hoger is en dat deels komt door niet goed werkende luchtwassers? Is dat een ingang waarop u kunt zeggen daarop te gaan sturen? Dat we zeggen dat dat dus niet kan, omdat we daar al een probleem hebben, ook financieel, met het beheer van de natuur? Kunnen we dat als ingang gebruiken door te zeggen dat we daaraan toch echt iets moeten gaan doen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja. Dat doen we ook door nu de staatssecretaris te vragen heel snel onderzoek te doen naar de ammoniakreductiecapaciteiten van deze luchtwasser, zodat we – wat we nu vermoeden – de criteria gaan aanpassen. En deze luchtwasser, als die al ooit nog een keer ergens geïnstalleerd wordt, meer ontwikkelruimte nodig heeft. Dat onderzoek vragen we aan de minister. Dan kunnen wij dat weer incorporeren in onze vergunningverlening. Maar ik verwacht niet dat er nog heel veel agrariërs interesse hebben in deze luchtwasser.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, interruptie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Allereerst wil ik de gedeputeerde bedanken voor deze beantwoording van de vragen. We weten dat we allemaal hetzelfde willen. Wat u zo goed heeft omschreven. Kunnen wij geholpen worden door de Europese Commissie, wetend dat alleen al in Brabant – wat ik zojuist ook schetste in mijn tweede inbreng – 108 bedrijven zijn die meer dan 10.000 kg ammoniak mogen uitstoten? Eigenlijk hebben die een meldingsplicht. Die doen dat waarschijnlijk niet.

De **voorzitter**: En uw vraag.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Kunnen we geholpen worden door Europa, als die ziet dat dit hier gebeurt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik denk dat hulp uit Europa zinvol is in de transitie die we voorstaan. En zoals mevrouw Spierings al zei, dit technisch end-of-pipefalen maakt duidelijk dat de transitie, zoals wij die voor ogen hebben, nu echt urgenter is dan ooit. En als we daarvoor bij de Europese Commissie steun kunnen krijgen, en dat kan soms zijn in heel praktische uitzonderingssituaties van testen en experimenten die we zouden kunnen doen, dan zouden we daar heel blij mee zijn. Ik denk niet dat de Europese Unie of Commissie een rol kan spelen bij handhaving van die 108 bedrijven hier in Brabant.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers? Nee. Dan is hiermee met het antwoord van de gedeputeerde een einde gekomen aan de beantwoording van deze vragen. En Dan geef ik graag ruimte, ondanks het feit dat het vragenuur wel een uur is, aan de volgende vraag, dat is de fractie van de PVV, de heer Van den Berg, die zijn vraag zal stellen. Aan hem het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. We blijven nog even op de boerderij. Het is wildwest in de polder met de zoektocht van projectontwikkelaars naar grondposities voor zonnepanelen, zo viel te lezen op de website van het Brabants Dagblad. Een ongewenste situatie volgens de PVV, die graag wil dat het college hierin met kracht op de rem gaat staan. En we hebben de volgende vragen en dat is even los van de politieke vraag of zonnepanelen wenselijk zijn of niet. Is het college het met de PVV eens dat er meer dan voldoende daken en braakliggend terrein beschikbaar is en zolang dat het geval is er van zonnepanelen op landbouwgrond geen sprake kan en mag zijn? Vindt het college ook dat landbouwgrond het verdient om dieren op te laten grazen en om gewassen in plaats van subsidie te verbouwen? En hoe verhoudt het massaal en grootschalig neerzetten van zonnepaneelvlaktes – één windmolen is gelijk aan 8 ha zonnepanelen om een indruk te geven – zich met de door PS vastgestelde waarde inzake de landschappelijke kwaliteit ruimte? En indien ook het college grote bezwaren heeft bij

deze situatie, hoe gaat u dan korte metten maken met de wildwestpraktijken van de projectontwikkelaars en andere avonturiers? Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Berg en geef graag het woord aan de gedeputeerde voor de beantwoording van uw vraag. De gedeputeerde heeft het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja. Dank u wel, voorzitter. Misschien is het goed om eerst te vertellen dat wij in de Verordening ruimte ruimtelijk beleid hebben neergelegd voor de manier waarop met zonnevelden op landbouwgrond omgegaan moet worden. De hoofdlijn daarvan is dat wij de verantwoordelijkheid bij de gemeenten neerleggen. Maar dat doen wij niet zomaar. Gemeenten moeten daarbij wel een visie maken op hoe zij willen omgaan met zonne-energie eigenlijk in brede zin in hun gemeente. Daarbij verwachten wij uiteraard van gemeenten dat zij zuinig ruimtegebruik als basisprincipe hanteren en dat ze dus ook steeds een goede afweging maken van hoeveel duurzame energie zij nodig hebben en waar dat dan kan. Waarbij uiteraard daken, stortplaatsen en noem zo nog maar wat zaken op, oppervlaktes waar je anders toch niets mee kunt, de voorkeur genieten, maar ook wel weer soms hun eigen complexiteit hebben. Dat is de afwegingsruimte die bij gemeenten ligt. Wij zien vervolgens wel dat gemeenten daar soms best wel mee worstelen. Want het is een ontwikkeling die best wel een grote vlucht heeft genomen. Een paar jaar geleden was er eigenlijk nog helemaal geen vraag naar zonneweides. Nu is er heel veel vraag naar zonneweides. Gemeenten voelen zich soms ook een beetje onder druk gezet, doordat projectontwikkelaars zien dat als ze nog tijdig dit jaar een vergunning hebben, ze dan in het Subsidieregeling Duurzame Energie-regime van dit jaar vallen. En die is naar verwachting veel hoger dan dat hij volgend jaar zal zijn. De kunst is dus om met elkaar het hoofd koel te houden. Wij voeren daartoe ook gesprekken met gemeenten, bijvoorbeeld in de lijn van sociale innovatie vanuit het energieprogramma. En we zijn op dit moment ook volop aan het nadenken hoe we gemeenten nog beter kunnen ondersteunen in het vormgeven van visies op zonneweides. Ik weet ook wel dat er gemeenten zijn die hebben besloten die helemaal niet op landbouwgrond te willen, maar er zijn ook gemeenten die daar op een andere manier naar kijken. En de kunst is steeds om ervoor te zorgen dat je een goede afweging maakt, waarin je zowel ruimtelijke principes als de participatie van de omgeving als belangrijke criteria meeneemt.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar beantwoording. Ik kijk naar de heer Van den Berg of hij een vervolgvraag wil stellen en geef hem daartoe graag de gelegenheid. Aan hem het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ja, ik schrik een beetje dat we zoveel ruimte geven en dat wij ons landschap opofferen aan het oogsten van subsidie, die inderdaad nu nog tot zo'n 7,5 cent per kilowattuur is. Dat zijn miljardenbedragen in Nederland wat er aan zonne-energie letterlijk verdampt wordt. En wat mij ook verbaast is dat wij nog steeds carnavalsverenigingen in deze provincie opdragen om een nishutje af te breken, terwijl wij wel hectares en hectares vol met zonnepaneelvelden als provincie toestaan. Dus ja, mijn vraag is: hoe kijkt u daartegenaan dat de carnavalsvereniging een nishutje moet afbreken en er wel tientallen hectares nuttige landbouwgrond verpest wordt door deze subsidieparken? Wat gaat u daaraan doen? Kunnen we daar nog wat verlichting voor de carnavalsverenigingen verwachten? Laat ik het daar op houden.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Het zijn zeer interessante vergelijkingen die worden gemaakt. Waarbij het bouwen van een carnavalswag, als ik me niet vergis, 11-11 begint en dan zo ergens in

februari/maart toch klaar is, en die zonnepanelen ... Nee. Er wordt hier nee gezegd. In sommige gevallen misschien niet. Als u het hele jaar aan uw carnavalswagen aan het bouwen bent, heeft u dan ook een heel goed argument om het hutje een heel jaar te laten staan. Maar zonnepanelen zijn in ieder geval het hele jaar functioneel, hoewel in de zomer natuurlijk veel meer dan in de winter. Maar dat neemt niet weg dat ze het hele jaar functioneel zijn. Het lijken me mooie afwegingen om juist op gemeentelijk niveau te maken.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar antwoord. Dan is nu de mogelijkheid voor de fracties die daar behoefte aan zouden hebben om een korte vervolgvraag te stellen. Ik begin bij de fractie van de VVD. Dat blijkt niet het geval. De fractie van het CDA? Ook niet. De fractie van de SP? Ik zie geen woordmelding. D66? Ook niet. Dan de Partij van de Arbeid? En dan ben ik bij GroenLinks. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Onze woordvoerder, de heer Uijlenhoet, heeft al regelmatig aangegeven en opgeroepen om de risico's beter in kaart te brengen. En daar roept het artikel toe op. Dus ik ben blij dat de PVV dit aan de orde stelt. Het lijkt wel een wildwest, er wordt opgekocht, en straks hebben gemeenten geen ruimte meer om zelf, als ze dat zouden willen, terreinen te hebben voor duurzame energie. Daarop heb ik de gedeputeerde eigenlijk niet goed horen reageren. Dat is volgens mij wat er echt achter dat artikel zit in het Brabants Dagblad.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik denk ook dat GroenLinks met ons ook van mening is dat veelal buitenlandse partijen hier azen op die projectgronden en dus ook met die subsidies van al die hectaren zonnepanelen, en dat gaat om miljoenen per project, er vandoor gaan en dat dat absoluut geen wenselijke situatie is in onze provincie.

De **voorzitter**: Uw vraag was?

De heer **Van den Berg** (PVV): Laat mij vanuit hier ook de gemeenten oproepen daar heel scherp op te kijken. En mijn vraag is of GroenLinks daar net zo over denkt als wij.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En snel en doordacht in te handelen, zou ik willen toevoegen. Het gaat GroenLinks er natuurlijk niet om of het buitenlandse partijen zijn. Maar het is wel zo dat het commerciële jongens zijn die dit opkopen. En GroenLinks is er uitermate voorstander van, zoals ik de PVV ook hoorde zeggen, om het op daken te leggen in plaats van op de gronden. Maar de urgentie is nu en niet over een jaar. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklaus. De fractie van 50PLUS. De fractie van de Partij voor de Dieren. De fractie van de ChristenUnie-SGP. Lokaal Brabant? Nee. Dan geef ik de gedeputeerde kort de gelegenheid om nog die laatste vraag te beantwoorden. Aan haar het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Sociale participatie. Niet alleen de lasten, maar ook de lusten, is een belangrijk principe dat wij proberen vorm te geven in ons energiebeleid. En dat zit juist in die grote ruimtelijke ontwikkelingen, zoals windturbines en zonneparken. Met de manier waarop mijn collega Van Merrienboer en ik dat lang vormgeven langs de A16 doen we best wel iets revolutionairs voor

Nederland, in ieder geval op het niveau van zo'n ontzettend groot project. Dus we hebben inmiddels wel de tools in handen om die sociale participatie vorm te geven en weten ook dat die afdwingbaar is. Ik bedoel, je bent niet verplicht als gemeente om een zonneweide toe te staan. Je gaat zelf over je ruimtelijk beleid, over waar en over de condities waaronder. Ik zie wel dat het voor gemeenten nieuw is en dat we de kennisuitwisseling nog best een stapje kunnen versnellen. En dat is waar we nu volop over aan het nadenken zijn, hoe we dat goed met elkaar vormgeven.

De **voorzitter**: Ik zie dat er nog een interruptie in aantocht is. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Ik ben blij dat u dat nu toezegt, die versnelling. Om met gemeenten daarover in gesprek te gaan. Maar het is dan denk ik ook belangrijk om mee te nemen, als de grondposities duurder worden, dan hebben natuurlijk ook de kleinverbruikers en de mensen met een smalle beurs straks het nakijken, want energie wordt duurder. Dus dat is natuurlijk ook een overweging die hier meespeelt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Volgens mij gaat die redenering niet op. De reden dat die grondposities nu zoveel waard zijn is omdat de SDE+ zo hoog is. En als die volgend jaar omlaaggaat, dan gaat de waarde van de grondposities ook vanzelf omlaag. En bovendien, als je als gemeente zegt 'hier kan het niet', dan is de waarde van de grondpositie in ieder geval uit het oogpunt van zonne-energie ook vanzelf verdwenen.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, ik hoor bijna een nieuw Econcerndrama ontstaan, waar onze vriend Ed Nijpels de mist inging met allerlei grondposities. Maar even voor mijn beeld ...

De **voorzitter**: Uw vraag.

De heer **Van den Berg** (PVV): Heeft de gedeputeerde een beetje zicht op waar geschikte locaties zijn? Ik bedoel, als de ene gemeente heel weinig braakliggend terrein heeft en weinig dak en een ander heel veel, dan kan ik me voorstellen dat die gemeenten elkaar een beetje uitwisselen.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat u de duurzame doelstelling daar een beetje middelt. Of zegt u: elke gemeente moet zoveel procent? Waar u zo dol op bent. Is daar wat mee te maken?

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik vind het zo prettig dat de heer Van den Berg zo met ons meedenkt om na te denken hoe we die energietransitie op een goede manier vorm kunnen geven. En zijn voorstel om het inderdaad niet tot de grenzen van gemeenten te beperken, maar te kijken waar de beste kansen liggen is een ontzettend goed voorstel. Dus dat geven wij graag op die manier vorm.

De **voorzitter**: Van den Berg, tot slot.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik probeer slechts schade te beperken. Er gaat al 12 miljard per jaar naar die flauwekul die duurzame energie heet en dan wil ik ook nog niet eens het hele landschap en onze waardevolle landbouwgrond verkwanseld zien. Daar gaat het om.

De **voorzitter**: Hiermee komt een einde aan de beantwoording van deze vragen. En de volgende vraag in rij is van mevrouw Brunklaus van de fractie van GroenLinks. Haar geef ik graag de gelegenheid om die vraag te stellen.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Dank u wel. Wij werden onlangs geïnformeerd over de voorgenomen verkoop van KVL. En dat is natuurlijk fantastisch nieuws, laat ik daarmee beginnen.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Maar in de Statenmededeling en de gepresenteerde plannen wordt heel veel informatie gegeven. We hebben getracht deze informatie te koppelen aan de oorspronkelijke Statenvoorstellen 24/13 en 75/12. Zo lang gaat het terug, naar 2013 en 2012. En dat hebben wij gedaan in het kader van onze controlerende rol. Aan de hand van de nu verstrekte informatie is het voor ons niet geheel duidelijk of dat wat wij toen besloten hebben het ook wordt. De koopovereenkomst gaat op 18 april gesloten worden, dus het leek ons passend om dat nu in deze vergadering aan de orde te stellen. Wij hebben een financiële vraag en een inhoudelijke vraag.

De financiële vraag is de volgende. GS geven aan dat het project binnen het vooraf geschatte verlies van 4,9 miljoen euro blijft. Dit risico blijft zo precies binnen het mandaat van GS van 5 miljoen euro, waarover onlangs nieuwe afspraken zijn gemaakt bij de aanpassing van het Beheerstatuut. In het Statenvoorstel 24/13 staat dat de investering in KVL bijna 12 miljoen euro is geweest. In de afgelopen jaren zijn er allerlei kosten gemaakt. U weet waarvoor die gebruikt zijn: voor het opknappen van het gebouw, opruimen van asbest et cetera, et cetera. En dat is een totaal geweest van 27 miljoen euro. Kunnen GS aangeven hoe zij komen aan het geprognosticeerde verlies van 4,9 miljoen euro en of het daar natuurlijk ook binnen blijft? Dat is vraag 1.

De **voorzitter**: Dan moet u wel heel erg opschieten, want uw tijd is om. Heel snel. Twee minuten.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): De tweede vraag gaat over de invulling van de ambachten. Voor GroenLinks was dit destijds reden om voor het voorstel te stemmen. Wij zien in het voorstel dat er vooral ook horeca komt, maar weinig technische beroepen. De vraag is ook in hoeverre de roc's en mbo's uit de regio betrokken worden bij de ontwikkeling van de plannen en of er ook ruimte is voor andere beroepen dan de horeca-achtige vakken.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklaus. Gedeputeerde Van Merrienboer zal de beantwoording meteen ter hand nemen. Aan hem het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Dank je wel. Laat ik vooropstellen dat als de hele procedure achter de rug is wij natuurlijk een keurige projectafsluiting maken, waarin we dat allemaal nog eens helder op een rij zetten wat u nu in kort bestek vraagt. Even voor het beeld, u heeft in 2013 hier besloten opdracht gegeven aan GS KVL te ontwikkelen en daarvoor maximaal een verlies te mogen inboeken van 4,9 miljoen euro. Vervolgens zijn wij KVL gaan ontwikkelen, de ambachtswerkplaats. Dat doe je met een maximale kredietruimte, daar zetten wij ons ontwikkelbedrijf voor in. En wat je ziet - en in

die zin blij met de vragen, want dat stelt mij in de gelegenheid om onze mensen een dik compliment te geven – is dat wij de ontwikkeling van KVL binnen die randvoorwaarden hebben uitgevoerd. Dus dat betekent dat wij de investeringen die we hebben gedaan om KVL, dat concept van die ambachtwerkplaats, mee te geven en te vermarkten, dat we tegenover die investering ook inkomsten hebben weten te genereren die alles bij elkaar opgeteld inderdaad uitkomen op dat verlies dat u in 2013 vooraf genomen hebt als Staten om het veld mee in te gaan. En eigenlijk laat het ook zien dat die werkwijze dus klopt, omdat onze mensen in KVL dus ook een goede inschatting kunnen maken tegen wat voor investeringen we kunnen doen staan daar opbrengsten tegenover en kunnen we op die manier de ontwikkeling invullen. Dus hier staat een buitengewoon tevreden portefeuillehouder, omdat we binnen jullie spelregels die opdracht hebben uitgevoerd.

De kredietruimte is groter. Dus we hebben ongeveer 25,4 miljoen euro uitgegeven en datzelfde bedrag aan inkomsten gegenereerd. Er was meer kredietruimte. Die hebben we dus niet volledig daarmee hoeven benutten. U bent via de rapportage van het ontwikkelbedrijf geïnformeerd dat we voorzichtigheidshalve ook nog een voorziening hadden genomen, die er overigens nog steeds staat. Dat was 3,8 miljoen euro bovenop die 4,9 miljoen euro. Onze inschatting is dat we die niet hoeven te gebruiken. Nogmaals, we moeten alles nog netjes afwikkelen. En daarmee denk ik dat wij echt kunnen laten zien: goede opdrachtverlening van uw kant, goede spelregels voor ons ontwikkelbedrijf en het geprognosticeerd verlies is uiteindelijk ook het gerealiseerde resultaat. En daar ben ik buitengewoon content mee.

Dan als het inhoudelijk gaat om de technische beroepen. Normaal zet je zoiets niet met een concept in de markt, maar je maakt iets wind- en waterdicht.

De **voorzitter**: Gedeputeerde. Wilt u gaan afronden?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, ik ga afronden. En dan kijk je of een marktpartij daar met eigen ideeën wil instappen. Nu hebben we zelf het concept van de ambachtswerkplaats ontwikkeld. Dat is omarmd door de marktpartijen. Nogmaals, ik snap dat u dat nog niet gedetailleerd terugziet, maar in het voorstel dat we nu hebben gegund, staan ambachtswerkplaatsen als een belangrijke, ook functionele invulling van KVL. Er wordt bijvoorbeeld met de Cas Spijkers Academie gesproken. Er wordt breed gekeken naar verschillende ambachtelijke beroepen. In welke mate dat ook technische beroepen zijn. Dat ligt wat mij betreft dicht bij ambacht, maar die duidelijkheid moet in de uitwerking dan nog ontstaan. Maar het concept is omarmd, er is functionele ruimte gereserveerd voor ambachtelijke werkplaatsen.

De **voorzitter**: Het ambacht van de klokkenmaker zou echt wijzen op uw tijd.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik was nog steeds in een zin bezig, voorzitter. Daarmee denk ik dat we inderdaad aan die behoefte, aan dat uitgangspunt, nog steeds voldoen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Dan is er ruimte voor een vervolgvraag.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dan wordt er vast gezegd: kort alstublieft. Hartelijk dank voor de uitleg. Mij gaat het erom dat het risico inderdaad binnen die kaders blijft, zoals we hebben afgesproken. Wanneer kunnen wij de eindafrekening ongeveer verwachten, denkt u? En mijn tweede punt is op het inhoudelijke. Er is destijds ook echt aangedrongen op samenwerking met de roc's in de regio Tilburg et cetera. Kunt u daar nog eens naar kijken of doorvragen? Ik weet niet of daar nog iets over afgesproken zou kunnen worden. Dat was destijds echt de insteek van het plan. Het is natuurlijk een hoop geld dat we als provincie uitgeven aan een prachtige locatie. Mooi dat het zo wordt overgenomen en doorgezet, dus daar is alle lof voor. Dank u wel.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik kan u toezeggen dat we in ieder geval bij de volgende ronde rapportage ontwikkelbedrijven, dat is uiterlijk bij de begroting, dat we dan hopelijk helemaal kunnen afronden. Daar was de jaarrekening net iets te vroeg voor, maar dan gaan we dus naar de volgende timing. Ik kan u alleen maar zeggen dat we een partij hebben gevonden die instapt op het ecosysteem en niet alleen maar op de locatie. Maar juist ook op het ecosysteem. Dus ik vertrouw er ten volle op dat daarmee de roc's ook gesprekspartner zullen zijn in de verdere uitwerking van het concept.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik kijk dan of er behoefte bestaat bij de overige fracties nog aanvullende vragen te stellen. De fractie van de VVD, het CDA, de SP, de PVV. Ja, de heer Roks. Gaat uw gang. U heeft één minuut.

De heer **Roks** (PVV): Die heb ik niet nodig, voorzitter. Sinds juli 2013 hebben provincies de mogelijkheid om een Bibob-procedure toe te passen bij dergelijke vastgoedtransacties. De vraag is simpel: is dit bij dit project toegepast?

De **voorzitter**: Ik dank de heer Roks. De fractie van D66, Partij van de Arbeid, 50PLUS, Partij voor de Dieren, de ChristenUnie-SGP, Lokaal Brabant? Nee? Dan is deze vraag nog voor de gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Even de praktijk. Tweemaal, zowel bij de inschrijving en bij de uiteindelijke voorlopige gunning, is de afdeling Bibob gevraagd om inderdaad op basis van openbare bronnen een oordeel te vellen over de integriteit van partijen. Dat is de eerste instantie. Als u praat over het daadwerkelijk toepassen van Bibob, dan is dat hier niet gekoppeld aan vastgoedtransacties, maar aan vergunningverlening bij bestemmingsplannen. Dat betekent dat dat mogelijk nog later in het traject kan spelen. Maar voor vastgoedtransacties hebben wij hier in dit huis op dit moment een Bibob-beleid dat zich beperkt tot toetsing openbare bronnen en niet tot het daadwerkelijk volledig benutten van het Bibob-traject, want daar moet u dan eerst beleid voor vaststellen.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik stel vast dat hiermee dan deze vraag is beantwoord. De beraadslagingen op dit punt kunnen worden afgesloten en het vragenhalfuur is beëindigd.

Dan komen we nu aan het punt waarvan ik u straks al meldde dat er in de procedurevergadering er bij de voorliggende actuele motie nog even wat informatie op tafel kwam die nodig was voor de beoordeling over de vraag of die toegelaten zou kunnen worden. Intussen heeft de griffier de informatie kunnen ophalen. Ik geef graag het woord aan de griffier.

De **loco-griffier**: In de motie wordt gesproken over een ontheffing van 11 juni 2017, waar GS een beslissing op bezwaar hebben genomen in januari. Hiertegen is een beroep ingesteld door de Faunabescherming op 5 maart 2018. En een onderdeel van de motie, namelijk het afschot van de grauwe gans, ligt ter beoordeling bij de rechtbank op dit moment. Daar kan inhoudelijk nu niet over worden gesproken. Ik begrijp dat de motie weliswaar iets breder is, maar ik acht toch de scheidslijn te dun waar wel en niet over kan worden gesproken hier in deze vergadering. Dus mijn advies aan uw vergadering zou negatief zijn, namelijk die motie nu niet op de agenda te zetten.

De **voorzitter**: Oké. Ik stel vast dat we daarvan kennisnemen. En dan geef ik uiteraard wel even de gelegenheid aan de indiener, de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren, om daarop te reageren.

En aan hem ook de vraag of hij de actuele motie wil bespreken of niet. En dan kunnen we daarna eventueel besluitvorming daarop plegen. Maar nu eerst het woord, dat mag vanaf de plaats, over het advies van de griffier, om in deze fase dat het onder de rechter is dus terughoudend te zijn en het niet te behandelen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Volgens onze informatie is er beroep ingesteld. Echter, dat wil nog niet zeggen dat de zaak in behandeling wordt genomen, dan wel dat er een zittingsdatum is. In die zin gaat onze motie veel verder dan de enkele ontheffing waartegen nu bezwaar is aangetekend. Het gaat over het beleid van alle ganzen in Brabant. En dat betreft sowieso vijf ontheffingen. En wij hebben tijdens het woordvoerdersoverleg geconstateerd dat naar aanleiding van de vragen van lid Surminski aan de gedeputeerde, dat het beleid dat de provincie voert niet in lijn is met de afspraken zoals we die als Provinciale Staten hebben vastgesteld. Voorzitter. Wij vonden een interpellatiedebat een te zwaar middel om op dit moment in te zetten. Maar wij willen onze motie toch kracht bij zetten. Op dit moment zullen we dan, gezien het advies, de motie intrekken. Maar we zullen het goed in de gaten houden. En ik verwacht eigenlijk, gezien de motie die bekend is bij iedereen, toch wel een reactie van het college. Anders moeten we dat helaas met schriftelijke vragen doen. Maar goed, voorzitter, dat onthoudt ons er niet van dat als het nodig is wij wel degelijk een interpellatiedebat zullen aanvragen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. Ik stel vast dat u de motie nu intrekt, maar dat u wel de communicatie met het college op een andere manier wilt voortzetten over wat er nu gaat gebeuren. Dat u het scherp in de gaten houdt en dat u te zijner tijd, mocht daar aanleiding voor zijn, een instrument kiest dat past bij het soort vragen of de beoordeling die u wilt maken. Dan is die nu niet voor de agenda. Dan breng ik het ook verder niet meer in stemming, maar gaan we door met de agenda zoals die hier voorligt.

Besprekstukken

18/18 Statenvoorstel Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI

De **voorzitter**: En zijn we bij de besprekstukken. Aan de orde is dan het Statenvoorstel K(O)PI, Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur. De fractie van de VVD als eerste, de heer Burger Dirven heeft het woord.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u, voorzitter. Geachte collega-Statenvoerders. Voor ons ligt het Statenvoorstel inzake de Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur, kortweg afgekort K(O)PI. Ik wil op voorhand de ambtenaren en de gedeputeerde complimenteren met dit voorstel, omdat het duidelijk, helder en compleet is, maar ook vooral omdat het van A tot Z innovatie uitstraalt. Het voorstel gaat in eerste instantie over de kaders voor de uitvoering van onze wettelijke taak voor het onderhoud van de provinciale infrastructuur, zoals vastgelegd in de Wegenwet. Maar als provincie, collega's, willen wij met dit voorstel ook de kwaliteit van de provinciale infrastructuur vooruitlopend op de omgevingsvisie op een integrale en structurele wijze borgen. Zo worden ten eerste afgeleid uit de beleidsnota K(O)PI kritische prestatie-indicatoren, kpi's, in de begroting opgenomen. En kpi's die niet alleen innovatie en duurzaamheid borgen, maar ook de circulaire economie en het ondernemerschap in onze provincie aanjagen. Denk zo bijvoorbeeld aan het hergebruik van het asfalt. Ten tweede wordt er budgetneutraal 0,6 miljoen euro extra structurele middelen per jaar gereserveerd voor het uitvoeren van innovatieprojecten en het aanpakken van geluidsproblematiek. Een slimme actie, omdat we dit kunnen financieren door het versneld vervangen van oude verlichting door energiezuinige en duurzame ledverlichting. Zo zien wij dat graag als VVD. Wij

kiezen voor doen en gaan graag daarbij uitdagingen aan. U ziet het; mobiliteit, duurzaamheid en economie gaan wel terdege hand in hand.

Is er dan geen enkele kanttekening? Jazeker, die is er wel. Over twee weken bespreken wij hier als Staten de Perspectiefnota 2018. En in dat kader wil ik nu al aan de gedeputeerde vragen op welke wijze hij kan borgen dat Brabant blijft investeren in een effectieve en efficiënte koppeling tussen slim en innovatief onderhoud en investering in de toekomst van slimme mobiliteit.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoor de VVD over slim, innovatief en duurzaam. Er staat ook een stukje over die solar roads. Wat vindt de VVD daar eigenlijk van?

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Innovatief en duurzaam.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dus u haalt de woorden uit mijn mond, mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, in Krommenie ligt zo'n ding hè. Die is ... wat is het, een paar honderd meter lang. Die wekt genoeg elektriciteit op voor één huishouden en die heeft 2 miljoen euro gekost, was na een week al kapot. U verwacht dat dat nog wel ietsje beter kan dan, dat wij daar wat slimmer zijn?

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Weet u, mijnheer Van den Berg, Als wij niet innovatief willen zijn, dan zal er ook nooit wat gebeuren. Dus ik ben ook wel benieuwd naar de reactie van de PVV. Wil de PVV überhaupt innovatief zijn? Nou, kijk, u zegt ja. Voor de notulen. Dank u wel. Tot zover.

De **voorzitter**: De fractie van het CDA. De heer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Great roads come with great responsibility. Voorzitter. Het is niet alleen onze taak om Brabant bereikbaar te houden door nieuwe wegen aan te leggen, maar ook om goed te zorgen voor bestaande wegen en kunstwerken. Alleen zo kunnen we borgen dat naast doorstroming veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid centrale pijlers zijn waar we in Brabant trots op kunnen zijn. Voorzitter. Om onze verantwoordelijkheid vorm te kunnen geven, sta ik graag met u stil bij de volgende drie onderwerpen vandaag. 1) sturen op veiligheid, 2) een brug slaan naar de toekomst, en 3) een race naar duurzaamheid.

Sturen op veiligheid. Voorzitter. Als CDA willen we graag expliciete aandacht vragen voor het thema veiligheid. Recente onderzoeken en berichtgeving over de veiligheid van provinciale wegen baart ons toch de nodige zorgen. In het voorliggende stuk wordt aangegeven dat we landelijk gehanteerde basis-CROW-normen hanteren en dat daarmee de veiligheid is geborgd. Voorzitter. Hier kijk ik toch ook mijn collega-Statensleden even aan. We moeten namelijk met elkaar goed scherp hebben wat we onder deze conclusie verstaan. Ja, wij kunnen GS volgen als u stelt dat de technische staat niet leidt tot onveilige situaties. Dit hoeft echter niet te betekenen dat we spreken over veilige of veiligere provinciale wegen. Voorzitter. De vraag aan de gedeputeerde is dan ook of hij inderdaad vindt dat de CROW-norm hoog ten opzichte van

basis niet leidt tot een betere veiligheid. Juist ook doordat in de onderzoeken de zogenaamde comfortfactoren worden genoemd als bijdrage aan een beter veiligheidsgevoel. En aansluitend eigenlijk ook de vraag: vindt de gedeputeerde überhaupt dat de CROW-normen een goede norm zijn als we werk willen maken van veiligheid? Voorzitter. Ook binnen het onderdeel innovatieprojecten zien wij weinig tot geen projecten terug die expliciet gericht zijn op veiligheid. Kan de gedeputeerde hierin toezeggen dat binnen innovatieprojecten nadrukkelijker aandacht komt voor veiligheid?

Voorzitter. Dan de brug naar de toekomst. Voorzitter. De komende jaren staat Brabant in algemene zin een grote uitdaging te wachten in enerzijds de daling van de verwachte inkomsten en anderzijds stijging van de uitgaven. Dit multipliereffect, dat zelfs gedeputeerde Pauli, die vandaag niet aanwezig is, vermeldt doet staan, creëert een gapend gat in inkomsten en uitgaven, die heel wat grond- en funderingswerk vereisen. Dit alvast als voorbode op de behandeling van de perspectiefnota. Voorzitter. Dichter bij het onderwerp van vandaag wil ik u graag meenemen in het verwachte tekort van structureel 8 miljoen euro binnen zes tot acht jaar. De komende jaren zal het aandeel onderhoud en vervanging alleen maar toenemen door omvang en ouderdom van het areaal. Een constatering die we letterlijk kunnen teruglezen in het stuk. Voorzitter. Tot onze verbazing wordt hier echter gekozen voor een ingroeimodel stapsgewijze benadering. Voorzitter. Als we vandaag de dag al constateren dat we een tekort hebben van 8 miljoen euro, dan kan dit in de komende jaren alleen maar meer worden. In dit kader is de centrale vraag aan de gedeputeerde dan ook: welke concrete acties zijn in deze bestuursperiode gepland om een stap dichterbij te komen bij de benodigde inzichten en hiermee samenhangende financiële maatregelen? Voorzitter. Nogmaals, vanuit het brede kader bezien kunnen wij ons niet permitteren om bij dergelijke verwachte structurele tekorten een afwachtende houding aan te nemen, zeker ook als hiermee onderhoud en veiligheid in het gedrang kunnen komen.

Voorzitter. Dan mijn laatste onderdeel, een race naar duurzaamheid. Voorzitter. De vervanging van provinciale infrastructuurverlichting door duurzame leds kunnen wij alleen maar toejuichen. Een investering die zich terugverdient en goed is herbested aan leefbaarheid. In meerdere aspecten een investering in mens en milieu, in het mooie Brabant, dat we hebben geërfd van onze voorouders en te leen hebben van onze kleinkinderen. De kern van het rentmeesterschap, waar het CDA voor staat. Voorzitter. De voorgestelde kpi is in 2020 100% ledverlichting. De weerbaarheid van de praktijk leert ons echter dat doelstellingen in jaartallen doorgaans betekenen dat we eerder ver in en zelfs aan het eind van het jaar zitten dan aan het begin van het jaar. Uit ervaring weten we dat de gedeputeerde een race tegen de klok kan waarderen. Daarom dagen we de gedeputeerde dan ook uit om in de hoogste versnelling te gaan en aan te sluiten bij de voorgestelde begrotingswijziging. Rentmeesterschap betekent immers ook op financieel gebied verder kijken dan onze eigen tijd. Voorzitter. De opdracht die bij de race hoort luidt als volgt: zorg dat je ruim over de helft bent in 2018 en haal de finish uiterlijk op 31-12-2019. De uitwerking dienen wij graag in als amendement.

Amendement A1 'Race naar duurzaamheid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 6 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 18/18 over Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI;

besluiten, dat de tekstpassage 'In te stemmen met het opnemen van de kritische prestatie indicator (kpi) in de Begroting 2018: percentage led openbare verlichting en verkeersregelinstallaties. Streefwaarde 100% in 2020', vervalt en gewijzigd dient te worden in de volgende tekst:

'In te stemmen met het opnemen van de kritische prestatie indicator (kpi) in de Begroting 2018: percentage led openbare verlichting en verkeersregelinstallaties. Streefwaarde 100% eind 2019.'

Toelichting

- de provincie een aanjager en voorbeeld is in investeringen in mens en milieu. Vele gemeenten ons voor zijn gegaan en het goed is dat de provincie in de hoogste versnelling voorop blijft lopen;

- in het kader van realistisch ramen resultaatdoelstellingen dienen aan te sluiten bij begrotingswijzigingen en daarmee benodigde financiële middelen.

Huseyin Bahar, CDA”

De **voorzitter**: Van den Berg, interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, via u. Maar u heeft niks te vrezen qua tijdspad. Want de Brabantse Milieu Federatie is absoluut niet tegen deze ledverlichting, dus ik denk dat het allemaal helemaal in orde komt. Iets anders is het aanleggen van bijvoorbeeld een N629, Oosterhout-Dongen, wat ze weer jaren gaan vertragen met een beetje pech. Hoe staat het CDA daarin, het faciliteren van instanties die continu de weg, wegveiligheid en dergelijke, ook op de N69, tegenhouden? Is daar geen grote stap te zetten door die de financiële middelen te ontnemen?

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Uw vragen kort, want dit is niet echt de orde van het debat.

De heer **Bahar** (CDA): Ik denk inderdaad in die zin niet. Nogmaals gesteld, veiligheid staat bij ons voorop. Ik ga er ook van uit dat alle procedures netjes vervolgen. Dus als instellingen of organisaties een beroep doen op dat soort procedures, dat dat binnen de kaders past. Maar ik ben zeker ook tegen het feit als wij enorme, onnodige vertragingen oplopen en daarmee ook veiligheid in het gedrang zou kunnen komen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Bahar. Mevrouw Arts, SP-fractie. Mijnheer Bahar, sorry, ik dacht dat u klaar was met uw betoog.

De heer **Bahar** (CDA): Nee, sorry, voorzitter.

De **voorzitter**: Die indruk had u gewekt. Excuus. Gaat uw gang. Uw tijd is wel bijna om.

De heer **Bahar** (CDA): Voorzitter, ja, zoals gesteld, de finish. Uiterlijk 31-12-2019 zouden we toch aan de gedeputeerde willen voorstellen, middels ook een amendement dat ik zal indienen. Voorzitter. Een race wat ons betreft waar ook gedeputeerden Van Merrienboer en Spierings heel warm van zouden kunnen worden. Dus we horen graag van de gedeputeerde of hij klaar is voor deze start. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank dan nu echt de heer Bahar en zie het amendement dan wel komen. Mevrouw Arts van de SP-fractie.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Het goed onderhouden van de provinciale wegen, fietspaden en wat daarbij hoort aan bermen, verkeerslichten et cetera, en de bruggen en viaducten, onze zogenaamde kunstwerken, is een heel belangrijke provinciale taak. Mijn fractie is daarom zeer tevreden over het voorstel om een aantal kritische onderhoudsprestatie-indicatoren – een hele mond vol – in de begroting op te nemen, zodat wij als Staten beter kunnen controleren of de provincie haar ambities op dit gebied ook echt realiseert. Het gaat om het versneld voor 2021 vervangen van de huidige verlichting door led, het investeringskrediet daarvoor en de extra afschrijvingslasten. Van de in te boeken besparing door led, 0,6 miljoen euro te gebruiken voor innovatieprojecten en het aanpakken van de geluidsproblematiek en als kritische prestatie-indicatoren minimaal 30 km per jaar planmatig onderhoud in te boeken en het gebruik van minimaal 50% gerecycled asfalt en beton in de begroting. En ten slotte te streven naar drie innovatieve projecten of initiatieven per jaar. Met betrekking tot het aspect veiligheid heeft het CDA, de

heer Bahar, al het een en ander gezegd en ik wacht eerst de antwoorden van de gedeputeerde op zijn inbreng af. Maar wij kunnen alles bij elkaar toch het hele verhaal toejuichen en we gaan in ieder geval met dit voorstel instemmen.

We hebben nog wel twee vragen naar aanleiding van dit voorstel en wel de volgende. De eerste: hebben wij wel voldoende financiële middelen om interessante innovatieve projecten en initiatieven te financieren? Immers, 0,6 miljoen euro meer lijkt niet zo veel als het streven drie projecten per jaar is. Onze ambities op het gebied van smart mobility zijn groot en er zijn bijvoorbeeld ook interessante ontwikkelingen op het gebied van energieopwekking in geluidswallen en in het wegdek en dat soort zaken. En als je over dit soort dingen praat, dan is 0,6 miljoen euro natuurlijk peanuts.

De tweede vraag. Een deel van onze kunstwerken is tussen 2020 en 2040 aan vervanging toe. De heer Bahar had het daar ook al over. Dus van een aantal komt het einde van de levensduur snel dichterbij. Nu kan zich een onverwacht urgente situatie voordoen, zoals we recent ook hebben meegemaakt bij de Moerdijkweg, die overigens op het bordje van het Rijk lag. Hebben wij nog een rampenpotje om dergelijke calamiteiten op te vangen? De hele begroting zit namelijk nogal krap in elkaar. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Arts. De heer Van den Berg van de fractie van de PVV dan nu. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Dank u wel. Een op zich goed geschreven voorstel. En ik hoor het CDA ook, die is een beetje bang voor geldtekort. Ja, laten we wel zijn, de automobilist in Brabant die brengt hier voor een kwart miljard per jaar aan opcenten binnen en we praten over een besteding van nog geen 40 miljoen aan onderhoud. En van dat kwart miljard gaat nog niet de helft naar automobiliteit. Dus ik zou zeggen; het lijkt me niet zo moeilijk om geld te vinden, het is een kwestie van eerder wat in andere hobby's schrappen. Want we hoeven onze wegen op zich helemaal niet met biobased en gerecycled asfalt te plaveien. Dat zou gewoon met 18 karaats goud kunnen, zoveel geld wordt hier binnengebracht. Maar als het met tweedehands asfalt en met biobased materiaal net zo goedkoop kan als met asfalt en net zo goed kan, dan zijn we daar absoluut niet tegen, dus hartstikke mooi.

In het stuk zien we ook heel veel meekoppelkansen om ons wegennet veiliger, duurzamer en vooral bereikbaarder te houden. We hebben een zestal moties opgesteld, die inderdaad de wegen groener maken – inderdaad –, ook nog eens wat meer licht erop laten schijnen en de doorstroming verbeteren. Meekoppelkansen noemt u dat in het stuk en die hebben we inderdaad. Als u bijvoorbeeld de verlichting gaat vervangen door ledverlichting, daar zijn we helemaal niet op tegen, maar pak als er een fietspad naast ligt meteen de fietspaden mee. En het liefst pak de hele weg mee met alle fietspaden, dus veel meer verlichting. In 2008 is helaas het besluit genomen om zo min mogelijk te verlichten. De PVV zegt: niet alleen voor de gewone veiligheid, maar ook voor de sociale veiligheid, wat zou het toch mooi zijn als we alles heel goed verlichten. En als we toch met die fietspaden bezig zijn, maak ze ook ietsje breder.

Dan nog eentje. We hebben heel veel bomenrijke wegen in Brabant. Dat is heel mooi, maar niet altijd even veilig. Ons voorstel is om waar ruimtelijk mogelijk voor de bomen een mooie vangrail. Ik zag de gedeputeerde deze week nog een prachtige biobased vangrail. Nou, we hebben liever gewoon houten vangrails voor die mooie bomen langs. Dat geeft een heel stuk veiligheid. Begin eens met de gevaarlijke bochten, dan kunnen we op termijn verder kijken. Want nogmaals, met een kwart miljard per jaar moet je toch een aardig eindje kunnen komen.

Dan ook bij de reconstructie of nieuwe aanleg van wegen stellen wij voor om standaard uit te gaan van fysieke rijbaanscheiding. Of dat nou met een verhoging is of met een middenberm, waar dat ruimtelijk mogelijk is, doe dat. En waar dan veel landbouwverkeer is, zorg voor passeerstroken, zoals we die bijvoorbeeld in Zeeland heel veel zien. Die zijn heel effectief, wat de doorstroming bevordert.

Een andere meekoppelkans dat is het beter afstellen van verkeerslichten. Ik had het net nog op de N65 hier naartoe, bij Biezenmortel. Je komt met vier vrachtwagens en twintig auto's aanrijden in een blok en je raadt het al, precies voor je neus springt dat licht op rood, omdat er één auto en één fietser van een zijstraat komen. Dat moet anders kunnen. Dat kost ontzettend veel brandstof, ontzettend veel ergernis. En dat lijkt me toch niet zo heel moeilijk op te lossen, dus versnel die vervanging van die software, speel in op de nieuwste technieken. Als je nu aan komt rijden, er zit een voelertje in de weg, die geeft aan: hé, er is aanbod, ik moet straks op groen. Het zou handig als dat voelertje voelt: ik heb een massaal aanbod en ik geef die massaliteit voorrang. Hoe moeilijk kan het zijn? Dus dat komt er ook nog bij.

Dan de geluidswering. Geluidswering, er wordt gelukkig op ingezet. Maak er dan iets moois van. Waar plek is, leg mooie aarden wallen neer, mooie plantjes erop, bloemetjes. U wilt graag meer biodiversiteit. Nou, prima, wij werken graag met u mee. Dat vinden wij veel en veel mooier dan al die lelijke betonnen schuttingen, laat staan als er nog zo'n hele rij subsidiepanelen op zit. Dus kijk eens of we dat kunnen vergroenen. En we hebben al eerder hier in de Staten unaniem een PVV-motie aangenomen om de betonschermen te vergroenen. Dat zien we hier en daar gebeuren, maar dat zou van ons best wat meer mogen.

En als we dan toch bezig zijn met klimaatmaatregelen, met die zonnepaneeltjes langs de weg. Ja, de solar road, ik had het er net al over. Het wemelt van de daken hier in Brabant, die een mooie schuine ligging hebben. Ideaal om maximaal de subsidies te oogsten. Waarom ga je dan in vredesnaam proberen in wegdekken, die vervuild raken, waar allemaal gesubsidieerde elektrische voertuigen met 500 kg extra ballast aan zeer vervuilend gemaakte batterijen overheen rijden, die enorme slijtage vertonen, heel veel schraapsel, metaalschraapsel van de remweg heeft ... dat rijdt je in in die oppervlaktes. Je krijgt daarmee dat die zonnepanelen in no time niet meer goed werken, omdat de toplaag niet meer goed doorlaatbaar is. Waarom zo moeilijk doen? Waarom zou je daar toch überhaupt moeite aan besteden? En waarom op een platte weg, terwijl je daarnaast inderdaad een geluidswal hebt? Zet ze dan alsjeblieft daar neer, maar liever nog helemaal niet.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van den Berg** (PVV): Mijn vraag is wat u daarmee wilt gaan doen. En ja, u weet het, de PVV heeft heel veel goede ideeën, ook in verkeerstechnische oplossingen. We zijn ooit eens bij u geweest om ideeën uit te voeren in Veghel, waar we hele innovatieve ideeën hebben laten zien hoe je de verkeersproblemen kunt oplossen, hoe je de boel kunt ontknopen zonder dat dat veel ruimtelijk beslag geeft.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Laatste zin.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik zou zeggen: ga ermee aan de slag. En op zich zijn wij voorzichtig positief over het geschetste in het rapport.

Motie M1 'Vergroening geluidswallen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 6 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 18/18 Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI;

constaterende dat geluidswallen vaak erg lelijk zijn;

overwegende dat groene geluidswallen vol bloemen en planten niet alleen mooi zijn, maar ook nog eens stof en geluid reduceren;

roepen het college op:

- daar, waar het ruimtelijk mogelijk is, zoveel mogelijk te werken met rijkelijk te beplanten aarden geluidswallen en;
 - andere geluidswallen versneld te vergroenen, conform de op 4 juli 2014 aangenomen motie 9B;
- en gaan over tot de orde van de dag.
Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M2 ‘Geluidswallen op basis van écht geluid’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 6 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 18/18 Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI; constaterende dat:

- geluidswering aangelegd wordt op basis van modelberekeningen;
- brede en rechte wegen vaak voor automobilisten aanleiding geven om (veel) harder te rijden en daarmee meer geluidsoverlast veroorzaken;

overwegende dat maatregelen op basis van feiten genomen moeten kunnen worden wanneer de modellen geen rekening hielden met hogere snelheden

roepen het college op:

- daar, waar veel klachten over geluidsoverlast zijn metingen te verrichten en die metingen bepalend laten zijn voor het wel of niet alsnog aanleggen van geluidswering;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M3 ‘(Verhoogde) rijbaanscheidingen en landbouwverkeerpasseerstroken’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 6 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 18/18 Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI; constaterende dat:

- veel ongelukken veroorzaakt worden door foutieve inhaalmanoeuvres, niet zelden bij het inhalen van landbouwverkeer;

overwegende dat:

- een (verhoogde) rijbaanscheiding het inhalen nagenoeg onmogelijk maakt;
- het reduceren van het aantal verkeersslachtoffers tot één van de speerpunten behoort;
- landbouwvoertuig-inhaalstroken, zoals die veel in de provincie Zeeland te zien zijn, zeer effectief ergernis en gevaarlijke inhaalmanoeuvres voorkomt;

roepen het college op:

- bij aanleg en reconstructie van provinciale wegen standaard uit te gaan van gescheiden rijbanen, indien de ruimtelijke situatie dit toelaat;
- bij provinciale wegen met veel landbouwverkeer speciale inhaalstroken te realiseren, waarbij het landbouwverkeer op een rechter extra rijstrook dient uit te wijken en verderop voorrang moet verlenen bij het weer invoegen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M4 ‘Vangrails’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 6 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 18/18 Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI; constaterende dat:

- er langs veel provinciale wegen bomen staan;
- deze bomen een gevaar opleveren voor de verkeersveiligheid;

overwegende dat:

- het kappen van deze bomen landschappelijk ongewenst is;

Roepen het college op:

- daar, waar het ruimtelijk mogelijk is, vangrails te plaatsen langs provinciale wegen om botsingen met bomen te vermijden, te beginnen bij gevaarlijke bochten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M5 ‘Meekoppelen verlichting fietspaden’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 6 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 18/18 Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI;

constaterende dat:

- het college voornemens is versneld de straatverlichting te vervangen;
- de fietspaden naast provinciale wegen veelal niet of niet goed verlicht zijn;

overwegende dat:

- goed verlichte fietspaden bijdragen aan meer veiligheid, daarbij nadrukkelijk ook sociale veiligheid;
- goed verlichte fietspaden aanzienlijk aantrekkelijker zijn, zeker in de donkere winterperiode en daarmee de filedruk verminderd kan worden op de aanpalende provinciale autowegen;

roepen het college op:

- daar, waar verlichting vervangen of geplaatst wordt, in voorkomende gevallen tevens het naastgelegen fietspad goed te verlichten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M6 ‘Versnellen optimale inregeling verkeerslichtinstallaties’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 6 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 18/18 Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI;

constaterende dat:

- moderne vri-software ervoor zorgt dat kruispunten aanzienlijk meer verkeer kunnen verwerken dan voorheen;
- ‘groene golven’ de doorstroming bevorderen en het brandstofverbruik flink kunnen reduceren door een constante snelheid van het verkeer;
- er nu nog veel verkeerslichtinstallaties op verouderde systemen draaien

overwegende dat:

- zowel voor de automobilist als voor het milieu optimaal functionerende verkeerslichten een grote verbetering zijn;

roepen het college op:

- daar, waar verouderde software draait in vri’s, deze versneld te vervangen door de modernste software en bij nieuwe installaties uitsluitend te werken met de modernste software en deze in geval van majeure verbeteringen ook versneld weer aan te passen of te versnellen;
- daar waar ‘groene golven’ zinvol kunnen zijn, ook in, en bij overloop van het wegbeheer naar gemeenten, deze voortvarend in te voeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

De **voorzitter**: De heer Meijer van de fractie van D66 dan nu aan het woord. Ik meld nog even dat de moties zijn ingediend. Vijf stuks, volgens mij, door de heer Van den Berg. Die brengen we even in

circulatie, maar ik heb de griffier uiteraard gevraagd om even te kijken of ze binnen de orde van het debat vallen. Dat kan dus aan het einde nog even aan de orde komen als het nodig is. Maar dat wordt nu even gedaan, omdat ze niet vooraf bij de griffie bekend waren. Een van mijn permanente aandachtspunten, zoals u weet. Dat zou eigenlijk wel de bedoeling zijn, dan kan het vooraf gebeuren. Maar nu de heer Meijer, D66.

De heer **Meijer** (D66): Met dank voor deze inleiding. Namens D66 wil ik rondom het K(O)PI graag vier zaken kwijt. Ten eerste willen wij het college een compliment geven. De investering in het versneld aanbrengen van ledverlichting op provinciale wegen is een lang gekoesterde wens van D66 die nu vorm krijgt. Nadat diverse gemeenten deze stap al eerder namen, nemen wij deze op provinciaal niveau nu ook. D66 hoopt dat gemeenten die nog niet op deze koers zaten nu ook het licht zien en het voorbeeld van de provincie zullen volgen. Wij complimenteren de gedeputeerde ook, omdat hij zijn toezegging op deze korte termijn zo concreet vorm heeft gegeven.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Nou zijn er recent nog provinciale wegen aangelegd gelukkig. Daar staat gloednieuwe verlichting. Ik weet niet in hoeverre dat ledverlichting is. Maar stel, die lampen zijn twee, drie jaar oud, zegt u dan ook van: hup, allemaal eruit, 2020, alles in de ... Nou, dat wordt waarschijnlijk gerecycleerd. Is dat het juiste idee in uw indruk van duurzaam?

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik ken dit college een beetje en ik heb het idee dat het al ledverlichting is, omdat het ook wel aan zag komen dat deze politieke meerderheid zich zou gaan vormen.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Van den Berg. Dan heb ik toch ook even een vraag aan u. Want u begint net over de afschrijvingstermijn van nieuwe verlichting, maar u zei zojuist over allerlei verkeersregelininstallaties: vervang die gewoon. Bent u dan ook bereid om daar de afschrijvingstermijn van te verkorten en daarmee kapitaal te vernietigen?

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nee hoor, ik zeg slechts dat de software verbeterd moet worden, dus daar hoeft u niet een hele verkeersregelininstallatie voor te vervangen. Daar hoeft u alleen de software aan te passen vaak, of inderdaad, als het echt heel veel helpt, dan kan het. Alleen de besparing van led ten opzichte van de gasontladingslamp die is ook weer niet zo overdreven.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Dat is toch niet helemaal een antwoord op mijn vraag. Want soms is het wel nodig om een volledige verkeersregelininstallatie te vervangen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dus dan mijn vraag: bent u daartoe bereid?

De **voorzitter**: Ja, Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Even uit mijn hoofd wordt dat nu elke vijftien jaar ongeveer ingeprogrammeerd, maar daarvan ben ik niet helemaal zeker. Maar als er echt ingrijpende verbeteringen zijn, of we zien dat iets disfunctioneert, zoals bij Biezenmortel vanmiddag, dan ben ik er absoluut voor om dat zo snel mogelijk aan te passen. Dat klopt.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ten tweede wil D66 graag een zorgpunt hier agenderen. En we zijn benieuwd naar de opvattingen van het college daaromtrent. De spoorverbindingen in Brabant worden intensief gebruikt. Met een D66-staatssecretaris Openbaar Vervoer mag men verwachten dat er stevige stappen worden gezet om dit vervoermiddel nog verder te ontwikkelen tot een echt aantrekkelijk alternatief voor de auto. Helemaal goed natuurlijk, maar dat betekent dat voor automobilisten en fietsers er zaken zullen veranderen. Zij zullen namelijk vaker voor een gesloten spoorwegovergang staan. Heel vervelend voor fietsers, zeker als je, zoals inmiddels bij u bekend, zoals ik moeite hebt met op- en afstappen en paaltjes of slagbomen de nodige belemmeringen zullen vormen. Maar nog vervelender, omdat stilstaande auto's veel onnodige luchtvervuiling met zich meebrengen. Wij hebben hierbij een lijstje van overgangen samengesteld en wij zien kansen om wat pijnpunten te verlichten, met name rondom de N640, de N631 en de N279. D66 wil graag van het college weten of het bereid is om een voorstel te maken over dit thema. Met die informatie kunnen de Staten vervolgens een afweging maken of en hoeveel zij bereid zijn te investeren in deze problematiek. Stilstaande auto's zijn namelijk niet wat we in Brabant moeten willen. Een VVD-gedeputeerde zal dit toch met ons eens zijn. D66 wil deze informatie daarnaast gebruiken om ook bij het Rijk te benadrukken dat vanuit hen een bijdrage mag worden verwacht en het niet alleen maar neerslaat op de Brabanders.

Als derde willen wij graag wijzen op de problematiek rondom aanrijdingen met dieren. Recent had onze fractie diverse interessante gesprekken met experts over de kansen die ontstaan wanneer kunstwerken echt worden vervangen, en daarmee bedoel ik ecoducten. Gesteund door gerenommeerde partijen als de ANWB, verzekeraars en dierenwelzijnsorganisaties zeg ik dit. Aanrijdingen met dieren worden becijferd op een schadepost van ongeveer 25 miljoen euro. Een oplossingsrichting waar D66 graag aandacht voor vraagt is om bij de vervangingsopgave van de kunstwerken te verkennen of provinciale bruggen om te vormen zijn tot ecoducten. Graag hierover uw opvatting.

Ten slotte nog een woordje over duurzaamheid en circulaire economie. U schrijft zelf dat u voornemens bent om meer gerecycled materiaal te gaan gebruiken bij onderhoudswerkzaamheden. Ik had het over dieren, dus ik denk dat de heer Van der Wel iets wil gaan vragen.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, veiligheid en dieren, dan voel ik mij geroepen daar iets over te vragen. Want u kiest meteen voor een heel dure optie, namelijk een ecoduct, 5 miljoen euro. Bent u er ook voor om bijvoorbeeld snelheidsbeperkende maatregelen in te voeren, want dat helpt natuurlijk op korte termijn enorm?

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik denk dat we een aantal debatten met elkaar te voeren hebben. Aan de ene kant dierenwelzijn en de veiligheid van dieren, ook als het gaat over provinciale wegen. Dat is een discussie die ik graag overlaat aan onze woordvoerder Natuur. Daarin horen ook een aantal maatregelen. En misschien zijn snelheidsbeperkende maatregelen dan ook wel een optie. Waar het ons om gaat is dat deze notitie ook gaat over de vervangingsopgave van de kunstwerken. Volgens mij zei de SP-fractie daar ook al iets over. Dat staat nu ook op de agenda. En wij zien kansen om in plaats van een een-op-een-vervanging of het slopen van een oud kunstwerk daar een ecoduct van te maken. En we zijn heel erg benieuwd wat een kosten-batenanalyse zou kunnen zijn en of de gedeputeerde, of het college liever, in staat is om daar een interessant inzicht in te geven.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat is wel een beetje jammer, want het ecoduct is ook natuur en dat brengt u nu ter sprake. Terwijl juist die snelheidsbeperkende maatregelen voor dieren heel prettig zijn. Want die hebben meer kans om over te steken. Maar juist ook voor die mensen, die enkele dodelijke ongelukken die er zijn, die kunnen we voor een deel voorkomen door juist in de avonduren of op wegen door natuur te kiezen voor 60 km per uur dan voor 80 km per uur, waardoor die kans op aanrijdingen gewoon aanzienlijk wordt verkleind. En dat is direct verkeersveiligheid, dus graag uw mening.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): En ik denk dat wij het helemaal niet per se met elkaar oneens zijn, mijnheer Van der Wel. Alleen praat ik hier over het K(O)PI en in het K(O)PI staat heel concreet de vervangingsopgave van de kunstwerken. En ik heb van de voorzitter altijd begrepen dat je zo dicht mogelijk bij het stuk moet blijven, want ik wil heel graag ook dingen zeggen over verkeersveiligheid, dierenwelzijn en wereldvrede, maar die stonden niet in het stuk.

De **voorzitter**: Nee, waarvan akte. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, over wereldvrede gesproken. Je hebt ook van die ijzeren dingetjes met vier spiegeltjes eraan, aan de hectometerpaaltjes. Ik weet niet of u die kent. Die zijn ook heel effectief om die beestjes weg te houden als je er aankomt. Dus ik zou de gedeputeerde mee willen geven om dat eigenlijk standaard in die wijk, gebieden te doen.

De **voorzitter**: Uw interruptie is niet op het stuk dat hier ter discussie staat.

De heer **Van den Berg** (PVV): De vraag aan D66 is: u wilt allemaal mooie ecoducten, prima. Ik wil graag viaducten, op de N65 bijvoorbeeld, of op andere wegen. Wat gaat bij u voor: de verkeersveiligheid en oversteekbaarheid voor de mens of gaat u ervoor dat de beestjes naar de overkant kunnen? We hebben maar één euro uit te geven iedere keer.

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Het is typisch dat de PVV-fractie zelfs hier een uitsluitend verhaal van maakt. Volgens mij hoeven we niet per se dit soort keuzen of/of te maken. Waar het om gaat is dat hier heel concreet voorligt: wat doen we met de vervanging van de kunstwerken? Wat doen we in de komende periode als het gaat over die bruggen die nu toe zijn aan grootschalig onderhoud? En daarvan zegt de

fractie van D66: als we dan weten dat dit gaat spelen, laten we eens kijken of we die oude bruggen niet beter kunnen benutten. In plaats van sloop, wat nu vaak de eerste reflex is, en nieuw aanleggen kunnen we kijken of we een andere bestemming voor zo'n oude brug kunnen vinden.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, als u denkt dat die bruggen en dan ecoducten geen onderhoud nodig hebben, dan denk ik dat we een klein probleempje krijgen in deze provincie. Maar dat terzijde.

De **voorzitter**: Meijer vervolgt zijn betoog.

De heer **Meijer** (D66): Ik ben ook heel benieuwd waar het college mee komt. En vanuit die euro's dan toch even een opmerking. Het schijnt dat de gedeputeerde Natuur relatief veel geld heeft en ook nog een opgave om wat natuur aan te leggen, dus wellicht zijn daar mogelijkheden. Mocht u daarover op een terras nog eens van gedachten willen wisselen, dan staan wij daar graag voor open. In een lentezonnetje. Ten slotte nog een woordje over duurzaamheid en circulaire economie. U schrijft zelf dat u voornemens bent meer gerecycled materiaal te willen gaan gebruiken bij onderhoudswerkzaamheden. U stelt een kpi op dat dit naar ten minste 50% moet ontwikkelen. Is de gedeputeerde het met D66 eens dat bij aanbestedingen van dergelijke projecten u zonder moeite standaard op zou kunnen nemen dat de provincie Noord-Brabant ervan uitgaat dat de inschrijver haar prestatie op duurzame wijze invulling geeft? Een simpel zinnetje waarmee u veel uitstraalt. Een klein advies waarmee we de 50% die u en ik beiden willen zeker en vast gaan halen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Meijer. Dan nu de fractie van de Partij van de Arbeid, de heer Maas.

De heer **Maas** (PvdA): De fractie van de PvdA heeft met belangstelling dit Statenvoorstel gelezen. Het is ook goed om in de begroting de kritische prestatie-indicatoren mee te nemen. Hierbij wordt meer inzichtelijk gemaakt of de gestelde doelen ook behaald gaan worden. Het stemt de PvdA tevreden over de duurzaamheidsonderdelen. Minimaal drie innovatieve projecten en de omzetting naar ledverlichting zijn een goede stap vooruit om de klimaatdoelen te halen. We zien ook dat er maximaal ingezet wordt op onderhoud, leefbaarheid en veiligheid. Wel blijft de PvdA-fractie verontrust over de vele dodelijke slachtoffers die vallen bij de verkeersongevallen op de provinciale wegen. Ook al zetten GS zich maximaal in op gescheiden rijbanen of andere veiligheidsmaatregelen, vragen wij het college om hier maximaal aan te blijven geven om de veiligheid maximaal te optimaliseren en zo het aantal ongelukken terug te brengen. Wij gaan akkoord met het voorliggende voorstel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Maas voor zijn bijdrage. Dan zijn we nu bij de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. In de technische vragen hebben wij al aandacht gevraagd voor verkeersveiligheid, met name het onderdeel aanrijdingen met wild. En voor een deel zijn wij tevreden met de beantwoording daarbij. Ik wil nog even benadrukken dat de routes die wilde dieren volgen door natuur en langs wegen eigenlijk vaak vastliggen. En wij vragen de gedeputeerde of, wat dat aangaande, die vastliggende routes, daar nog knelpunten zijn. Punten waarvan hij zegt meer inzet te kunnen plegen om die knelpunten verder op te lossen. Dat zouden we graag van de gedeputeerde willen horen. Die technische vragen zijn onderdeel van de beraadslagingen, dus ook voor andere mensen goed te lezen en kennis van te nemen.

Voorzitter. Het tweede punt is deels ook aangeroerd door het CDA en betreft het verbeteren, verbreden van de wegen. Het kappen van bomen lijkt natuurlijk heel aardig als je zou willen om die veiligheid van wegen te verbeteren, nog afgezien van de inbreuk op de natuur die dat heeft, is er ook een mogelijkheid dat je een soort van schijnveiligheid creëert. Dus wat dat betreft zouden wij van de gedeputeerde willen weten in hoeverre je er nu op een bepaald moment voor kiest om heel veel bomen te kappen, de weg stroomlijnen om de veiligheid te verbeteren. Of wanneer zegt hij: gezien de waarde van de omgeving, de natuur, het landschap kiezen we nu toch voor die snelheidsverlaging, want er is echt een direct verband tussen het verlagen van de snelheid, bijvoorbeeld in de avonduren, bijvoorbeeld langs natuurgebieden en verkeersveiligheid. Want ook wij zijn van mening dat het aantal ongelukken met dieren in het wild moet worden voorkomen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Dan zijn we nu bij de heer Vreugdenhil. Die ziet daarvan af. De heer Heijman. Die ziet daarvan af.

Dan moet ik nu de vergadering even schorsen, omdat er even naar de moties moet worden gekeken. Ik herhaal dat dat voorkomen kan worden als u ze op tijd bij de griffie indient. Ik verzoek de heer Van den Berg even naar de griffietafel te gaan, dan kan dat even snel afgehandeld worden. Ik heropen dan de vergadering zo dadelijk met de beantwoording door de gedeputeerde. De vergadering is voor vijf minuten geschorst.

Schorsing (15.24-15.27 uur).

De **voorzitter**: Ik heropen de beraadslagingen. Ik geef even het woord aan de heer Van den Berg inzake het overleg met de griffier over de moties. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Alle moties komen in stemming, met uitzondering van motie nummer 3. Die houden wij aan en zullen we tijdens de perspectiefnota indienen.

De **voorzitter**: Motie 3 is aangehouden, maakt nu geen deel meer uit van de beraadslagingen. Het woord is aan de gedeputeerde. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Er zijn diverse onderwerpen aan bod gekomen en ik zal ze graag thematisch langsgaan in plaats van in volgorde van de fracties. Dan kunnen we de thema's bundelen. Maar laat mij beginnen te danken voor de inbreng als het gaat over de complimenten. Er zijn verschillende mensen aanwezig die aan het stuk hebben gewerkt, dus bij dezen zijn ze ook doorgegeven. Ik ben zelf ook wel erg tevreden met het verhaal dat er nu ligt. Het is toch het derde jaar van het bestuursakkoord en we strepen weer een toezegging af. Volgens mij inderdaad ook een voorstel dat echt gewoon helemaal in de geest van het bestuursakkoord is. Mooi ook om te zien dat verschillende Statenleden daar ook opmerkingen over hebben gemaakt.

Maar wij beginnen bij het innovatiewiel eigenlijk, zoals het in deze nota staat. Een opmerking van mevrouw Arts. Zij zegt of die 6 ton nu een beetje zoden aan de dijk zegt. De kern van het voorliggende verhaal is dat wij voornamelijk via best-value-aanbesteding bij alle projecten kijken wat we aan innovaties kunnen binnenkrijgen als we een groot project gaan doen. Die 6 ton bestaat uit alleen al 4 ton voor het beter onderhouden van het stille asfalt dat we gaan aanleggen. Dus daar is dat extra geld voor nodig en dat is inderdaad een druppel op een gloeiende plaat. Want de vele miljoenen die we aan het beheer en onderhoud van onze mooie infrastructuur besteden, daarbij gaan we overal bekijken wat we aan innovatie kunnen binnenkrijgen. En dat is dus veel meer dan die 6 ton.

De VVD geeft aan: een mooie nota. Maar wat het Rijk nog meer doet op weg naar de perspectiefnota. Ik zat even te twifelen of ik deze in het kopje 'buiten scope' zal behandelen. Nou, dat doe ik niet, want er zijn heel veel opmerkingen gemaakt – daar kom ik dadelijk nog wel op – die over heel veel interessante dingen gaan, maar niet over deze nota. Maar uw vraag was eigenlijk dat we ook naast beheer en onderhoud ook op de andere plekken met investeringen te maken hebben en of we daar ook met innovaties aan de slag gaan. Ja, absoluut. Het antwoord is ja. Meer dan één keer ja. Kijk bijvoorbeeld naar de N279, waar we toch voor 265 miljoen euro hebben geraamd om die hele weg daar ongelijkvloers te maken. Alleen al voor geluid gaan we met de gemeenten kijken. Daar hebben we volgens mij een budget van 3 miljoen euro voor geraamd. Maar dat zijn investeringsgelden, dat is geen geld om de weg te onderhouden. We gaan daar een andere weg aanleggen. Bijvoorbeeld bij het project Oosterhout-Dongen – waar de heer Van den Berg zich al even zorgen maakt om vertraging, waar ik niet van uitga – gaat het uit mijn hoofd over 30 miljoen euro, gaan we niet alleen maar asfalt draaien, maar daar gaan we ook kijken hoe we dat op een goede manier kunnen inpassen en bijvoorbeeld de landschappelijke kwaliteit kunnen verbeteren. Als u bij de perspectiefnota nog het gevoel heeft dat we op dat punt ambities laten liggen, dan hoor ik dat natuurlijk heel erg graag, want het zou zonde zijn als ik die niet in het vizier zou hebben. Dan kunnen we daar het gesprek over aangaan.

In de richting van D66 is het, als het om die kpi van 50% gaat, goed om in generieke zin even te zeggen dat die kpi's, als ik heel eerlijk ben, zijn gekozen bij aanvang. Net als dat het vliegwieltje van innovatie onderdeel is van het verhaal. Ik kom dadelijk bij de heer Bahar als het om veiligheid gaat. Ik heb aangegeven dat we de komende jaren via die lcc-kosten moeten kijken hoe het nou echt in de praktijk gaat werken. Dus wat ik heb gedaan, is inderdaad kpi's opgenomen. Misschien bent u niet van mij gewend dat u achteraf misschien kunt zeggen dat de kpi's niet ambitieus genoeg waren, maar dat hebben we maar even zo gedaan, omdat we die 50% gaan halen. Ik ga ervan uit dat we over twee jaar, als we een beetje weten hoe dit werkt, de kpi's realistisch omhoog kunnen trekken. Dus dat is een beetje de achtergrond van dat verhaal.

Dan is er in mijn beleving de categorie 'buiten scope'. De heer Van den Berg heeft al bij voortschrijdend inzicht in ieder geval één motie zelf ook buiten scope verklaard. Dank daarvoor. Dat was die motie 3 over landbouwverkeer. Wat ik daarover wel graag wil meegeven, is dat we daarmee op dit moment bezig zijn. Vlak voor of na de zomer gaan we kijken of we met gemeenten daarover afspraken kunnen maken.

Misschien is het werkbaar de moties meteen door te lopen. Motie 1 over het vergroenen van geluidswallen moet ik ontraden, omdat ik daarover nu niet generiek een uitspraak wil doen. Veel onderdelen van de motie zijn ook eigenlijk buiten scope. Beheer en onderhoud gaan niet over nieuwe geluidswallen, die we willen aanleggen. En soms is het bijvoorbeeld helemaal niet wenselijk om een geluidswal aan te leggen, omdat juist een geluidswal veel meer ruimte in beslag neemt dan een scherm. Helemaal als bijvoorbeeld bewoners aangeven: doe ons een scherm en kijk of we een combinatie kunnen maken met een sociaal energieproject. Misschien had ik dat niet moeten zeggen in de richting van de heer Van den Berg. Maar goed, het is inhoudelijk wel zo.

Motie 2, geluidswallen op basis van echt geluid, is eigenlijk overbodig. Dit doen we. Dat heb ik me even snel laten influisteren door de ambtelijke ondersteuning, waarvoor dank. Motie 3 heeft u teruggetrokken.

De **voorzitter**: Motie 3 is niet teruggetrokken, maar aangehouden.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Aangehouden. Excuus, voorzitter. Motie 4, vangrails.

De **voorzitter**: Interruptie Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Toch even over motie 1. Het is me niet helemaal duidelijk of u nou zegt: ontraden of buiten de orde.

De **voorzitter**: Ontraden.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ontraden. Motie 4, vangrails, vind ik lastig, om daar waar het ruimtelijk mogelijk is vangrails te plaatsen langs provinciale wegen om botsingen met bomen te vermijden, te beginnen bij gevaarlijke bochten. Nou kijk, ik wil hier gewoon de CROW-richtlijnen volgen. Als u aanslaat op die tweet van de week, waar u op reageerde, ik ontraad hem. Want volgens mij zou ik hier anders een amendement eigenlijk toepassen op de CROW-richtlijnen, die wij op veiligheid volgen. En die richtlijnen geven aan waar wij vangrails plaatsen. En als u goed kijkt, zeker in Zuidoost-Brabant, zie je op verschillende plekken dat er juist ook vangrails van bomen gemaakt zijn. Dus misschien dat u daar toch dan wat comfort in kunt vinden, want volgens mij was uw inbreng vooral daarop gericht.

Motie 5, meekoppelen verlichting fietspaden, ontraad ik. Maar dat zal geen verrassing zijn, want dit gesprek hebben we jaarlijks. Om via K(O)PI nu eigenlijk onze beleidsrichtlijnen op licht aan te passen, daar ben ik geen voorstander van. Want in feite zegt u ook niet alleen maar 'we vervangen de lichten wel, daar waar lichten zijn; de fietspadenverlichting is van de provincie, als die nog geen led is wordt die vervangen'. Maar uw motie stelt ook: ga meer verlichting op fietspaden aanbrengen. Ja, daar hebben we al heel veel Statenvragen over beantwoord.

Motie 6, versnellen optimale inregeling verkeersinstallaties. Misschien dat ik daar een toezegging op mag doen. Want ik wil daarnaar kijken. Kijk, het zit in K(O)PI, in die zin dat waar wij met projecten aan de slag gaan, kijken we ook waar stoplichten of vri's, hoe ik inmiddels getraind ben, smart kunnen maken. En dat is meer dan software. Het is net als een iPhone, of een andere telefoon. Op een gegeven moment wordt je iPhone4 niet meer ondersteund. Dus je kunt wel denken: 'ik doe er nieuwe software in', maar die draait gewoon niet meer. Dus dat geldt ook bij vri's. En we zijn nu bezig met de grote steden, daar hebben we Talking Traffic, een smart-mobilityproject, waarbij we heel veel slimme vri's aan het installeren zijn. Ik wil best een toezegging doen dat ik even kijk of naar analogie van led daar misschien samen ook wel met gemeenten nog snellere meekoppelkansen op te maken zijn. Dus hopelijk kan ik daar toch nog wat comfort op bieden. Dat waren de moties.

Dan kom ik bij D66. Volgens mij ook twee buiten-scope-opmerkingen, maar dat gaan we dan zo even merken. Terechte zorg als het gaat over de spoorwegovergangen of -onderdoorgangen, zoals u ze naar de toekomst toe graag zou willen zien. U vraagt me eigenlijk een apart voorstel te maken. Ja, dat gaat dus niet over K(O)PI, want K(O)PI gaat over een weg uitscheppen en die opnieuw terugleggen. En uw voorstel is: ga grootschalige reconstructie bekijken daar waar sprake is dat een provinciale weg over het spoor gaat. Wij hebben die wegen in beeld. Volgens mij noemde u ook in de snelheid een aantal wegnummers. Daar zat de N631 bij, dacht ik even gehoord te hebben. Daar zijn we nu met een planstudie heel gericht aan het kijken of daar inderdaad wel of geen onderdoorgang zou moeten komen. Pin me even niet op het bedrag vast, maar om een gevoel van de orde en grootte te geven, het gaat dan snel over 20 miljoen euro, als je daar wel of geen tunnel zou aanleggen. Dus dat gaat echt over stevige bedragen. Ik durf eigenlijk de stelling aan dat we de wegnummers en problemen in beeld hebben. En daar waar die echt aanleiding geven tot studie, zoals bij de N631, zijn we dat aan het doen. En via de reguliere ontwikkeldagen komen die vraagstukken dan ook terug. Mocht u nou specifieke zorg hebben over een overgang die een onderdoorgang of wat dan ook zou moeten worden, dan kan ik daar natuurlijk wel aanvullende informatie op leveren. Idem dito voor het ecoductenvraagstuk, zoals u even aangaf. Ja, u gaf eigenlijk zelf al het antwoord. Dus volgens mij heeft u de nota ook heel goed gelezen en u heeft de begroting goed gezien. Hij is nu misschien strategisch even afwezig, maar op het moment dat mijn collega Van den Hout graag een meekoppelkans wil inkopen bij zijn collega Mobiliteit, dan kan dat. Maar kijk,

vanuit mobiliteit is het zo dat wij een weg gaan onderhouden of vervangen. En ecologisch bermbeheer enzovoort passen we toe. Vanuit beheer en onderhoud gaan we niet wegen teruggeven aan de natuur. Dat zijn echt andersoortige vraagstukken.

De **voorzitter**: Meijer interruptie.

De heer **Meijer** (D66): Laten we zijn afwezigheid dan optimaal benutten, gedeputeerde. Ik roep u eigenlijk op: zoek elkaar nou eens even op. Ga nou eens even samen kijken wat die vervangingsmaatregelen vanuit uw portefeuille zijn en wat de ambities zijn die bij de gedeputeerde Natuur leven. Waar zijn de samenwerkingen mogelijk? Breng dat naar de Staten, omdat er ten minste één fractie is die daar heel veel interesse in heeft. En probeer dat samen nou eens aan ons voor te leggen.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Wij zoeken elkaar zeker op. Ik weet niet of dat zover gaat in ideevorming, zoals u dat voor zich ziet. Maar ik ben ook nog niet in de film dat wij allerlei infrastructuur zouden afstoten. Want als wij die afstoten, dan vervangen we het. Daar waar bijvoorbeeld een stalen brug ergens uit zou gaan, dan gaat die niet zomaar naar lommerd, en kijken we inderdaad wel wat we daarmee kunnen doen. Maar iets dichterbij huis, de mensen van mobiliteit en ecologie kijken hoe we rondom de evz's en ecologisch bermbeheer meer werk met werk kunnen maken. Daar wordt gewoon nu concreet naar gekeken. Als het gaat om PAS-herstelmaatregelen, daar waar provinciale infra dichtbij komt, dan vindt die afstemming plaats. Dus dat gebeurt al. Ik weet eigenlijk niet of ik daar heel veel dan aan zou moeten toevoegen. Want dat is de gangbare praktijk. Ik kreeg vanuit uw inbreng het idee dat u het had over grote kunstwerken afbreken en ergens anders naartoe brengen. Daarover dacht ik: volgens mij gaat dat hem niet worden.

De **voorzitter**: Meijer, toelichting.

De heer **Meijer** (D66): Ik had al wel gedacht dat dat beeld bij u zou leven, maar dat is absoluut niet het geval. Ik ben heel erg tevreden met uw beantwoording vanuit uw perspectief. Ik reken erop dat onze woordvoerder Natuur ook bij de gedeputeerde Natuur hetzelfde onderwerp binnenkort nog eens onder de aandacht brengt. Dan ben ik heel erg benieuwd naar de consistentie van uw antwoorden en dan gaan we zien waar de synergie plaats kan vinden.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Een mooie voorwas van de perspectiefnota, volgens mij. In de richting van de heer Van der Wel, Partij voor de Dieren, uw opmerking over snelheid. Ik plaats die toch ook even bij de punten buiten de scope. Beheer en onderhoud van wegen gaan dus niet over snelheden, reconstructie enzovoort, enzovoort. Ik hoop wel dat u in de beantwoording van uw technische vragen ook daar heeft gezien dat collega Van den Hout ook vanuit ontsnippering aan het kijken is waar we te maken hebben met valwild. Dus wild dat bijvoorbeeld ineens over de weg gaat. Daar zijn we voortdurend ook aan het kijken wat we vanuit onze provinciale infrastructuur moeten doen om te kijken of we daar verkeersveiligheids-, en misschien vanuit uw perspectief dierenwelzijnsmaatregelen moeten nemen. Dan kom ik bij het blokje veiligheid, de inbreng van de heer Bahar. U gaf aan: wij volgen de CROW-normen. En u maakte toen even een bruggetje naar het onderhoudsniveau, het verschil tussen hoog en basis, en of die keuze van impact is op de verkeersveiligheid. Het antwoord daarop is nee. Als ik het

verschil even heel simpel maak, het verschil tussen hoog en basis is eigenlijk het volgende. Als je bij hoog – even heel plat uitgedrukt – een krasje op de weg ziet staan waar de verkeersgebruiker geen last van heeft, maar dat er voor het oog al niet goed uit ziet, dan ga je het al herstellen. Dit zijn precies de vragen waar ik ook op door heb gevraagd, omdat ik absoluut geen voorstel hier neer zou leggen waarin we concessies zouden doen vanuit beheer en onderhoud als het gaat over verkeersveiligheid. Daar zit echt het verschil. Dus het is een beetje alsof je zelf geschilderd hebt en je ziet ergens een streepje op je kozijn staan, ga je dan al vervangen terwijl er helemaal geen rot enzovoort gaat optreden? Of wacht je even tot er een paar krasjes bij staan en ga je dan vervangen? Dat is het verschil tussen hoog en basis. Een ander verschil tussen hoog en basis is dat hoog onwijs veel meer kost, zonder dat dat ten goede komt van de verkeersveiligheid of zonder dat dat extra comfort voor de weggebruiker zou opleveren. Er is ook geen enkele provincie die hoog heeft. Dus dat even als toelichting daarop. De weggebruiker merkt daar dus niets van.

U vroeg ook of veiligheid terugkomt bij meer innovatieprojecten. Ja, absoluut. Zoals duurzaamheid, zoals energie. Op die manier besteden we ook aandacht aan veiligheid. Ik steek mijn hand ervoor in het vuur dat we vanuit die CROW-normen te allen tijde al met verkeersveiligheid bezig zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om geleiderails, waarover ik het al even had met de heer Van den Berg, en zelfs die 3D-brug die we onlangs hebben gerealiseerd, dat is misschien een beetje far fetched, brengt die verkeersveiligheid met zich mee, omdat die op een heel andere manier geïnstalleerd kan worden, waarbij er veel minder wegwerkzaamheden plaatsvinden. Dus dat is ook verkeersveiligheid. Bij de vervanging zitten ook al innovaties, waardoor je bijvoorbeeld op een veel korter tijdstip vervangingsinvesteringen kunt doen. Dus absoluut ja.

De **voorzitter**: Bahar, interruptie. Ja. Ik zie nog een vervangingsinvestering komen, geloof ik. Probeer u er nog maar eens een.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, deze doet het wel. Dank u wel, voorzitter, en dank gedeputeerde. Ten aanzien van de CROW-normen, zoals u die stelt, basis en hoog, bent u het dan met mij eens dat als wij werk willen maken van veiligheid, we niet zozeer moeten fixeren op de CROW-normen, maar dat we andere normen of andere maatregelen zouden moeten toepassen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, eigenlijk niet. Laat ik eerst dit zeggen. Net als Statenleden ben ik enorm geschrokken van datgene wat de afgelopen dagen, weken allemaal aan berichtgeving over verkeersveiligheid is voorbijgekomen. Het eerste wat ik op dat moment doe is bij al die voorbeelden zeggen: ligt het aan de infra? Ik ga het politieonderzoek na, kijken of we iets moeten doen. Hebben we iets over het hoofd gezien, enzovoort, enzovoort? Dus daar treffen we elkaar op. Investeringen op verkeersveiligheid zijn altijd integrale afwegingen. Op het moment dat een weg bij wijze van spreken 3 m of 4 m breder zou moeten worden en er enorm veel huizen gesloopt moeten worden of een enorme bomenrij gekapt moet worden, dan zijn dat afwegingen. Die maak ik niet als gedeputeerde in de zin van wat goed voelt. Die worden ook ambtelijk niet gemaakt, de ene keer dit, de ene keer dat. Daar liggen richtlijnen achter en dat zijn die CROW-richtlijnen, die voortdurend in ontwikkeling zijn. Dus het zijn ook geen statische richtlijnen. Sterker nog, er zit nu weer verandering in die richtlijnen aan te komen, die ons uitdagen en waardoor die budgetten inderdaad misschien de komende periode wel weer wat omhoog moeten, omdat we weer nieuwe investeringen moeten doen. Maar ik wil wel echt vanuit de expertise op dat gebied redeneren. En die expertise komt onder andere vanuit die CROW-richtlijnen. Op het moment dat bijvoorbeeld de ANWB een rapportage heeft gemaakt, dan proberen we daar altijd ons voordeel

mee te doen, maar wel weer even terug naar datgene wat professionals in het land op dat gebied ons adviseren om te kijken hoe we dat daar kunnen inpassen. En dan is de CROW echt een heel goede basis.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. En daaruit juist denk ik ook het punt waar het verschil wellicht ook zit, zoals ook in de perceptie tussen de CROW, die enerzijds voor mijn gevoel nog steeds heel erg als technische basis aanvoelt. Terwijl onderzoek, zoals ook van de ANWB, ook richting 'comfortverhogend' zijn. Dus breder of anderszins. Dus ik ben daar ook toch wel even zoekende. Ik snap dat het inderdaad niet altijd over de hele linie één afweging kan zijn, maar hoe we toch op een bepaalde manier bepaalde regels of maatregelen kunnen stellen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nogmaals, voor alle duidelijkheid, de CROW gebruik je om een goede indicatie te maken voor veiligheid bij het inrichten van de weg. Het is niet zo dat er een basisveiligheid of een hoge veiligheid is hè. Basis en hoog hebben gewoon betrekking op de kwaliteit van de infra. Dus je kiest eerst hoe we die weg eruit laten zien. Daar speelt veiligheid een rol en daarbij gaan we uit van de CROW. Dan heb je daar een keuze voor gemaakt. En dan zeg je dat we asfalt gaan aanleggen, duurzaam enzovoort. En wanneer moeten we dat vervangen? Wanneer we dat moeten vervangen, heeft met basis of hoog te maken. Het heeft niks te maken met of dat meer of minder veilig zou zijn. Dus laten we daar echt heel helder over zijn. Een andere analyse, een andere insteek. Du moment dat onze mensen denken – dat heb ik ze bij aanvang van deze bestuursperiode gevraagd, als jullie denken dat wij ergens iets over het hoofd zien, vanuit die integrale afweging – dat wij een investering moeten doen om de verkeersveiligheid te verhogen, dan doen we dat. Maar geen investeringen die buitenproportioneel zijn, in die zin dat er daarmee consequenties zijn waardoor juist andere belangen niet gediend worden.

De **voorzitter**: Van der Wel, interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Nog even voor de duidelijkheid. U zegt: als je natuurverbindingen hebt waar eventueel ongelukken met wild kunnen gebeuren, dan is dat voor de portefeuille van Van den Hout. Maar ik denk toch dat als er bijvoorbeeld een dodelijk ongeluk of wat voor ongeluk ook gebeurt, je toch in eerste instantie ook naar de portefeuille Verkeer kijkt en zegt van: als we dan onderhoud hebben, hoe kunnen we die weg daar dan op dat moment dan anders, beter inrichten? Dat is toch hopelijk wel wat u van plan bent?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Sterker nog, vanuit uw perspectief moet het niet eens uitmaken. Het is gewoon één bestuur en daar kijken we inderdaad integraal naar. Daar waar ik eerst zei: de vraag die u stelt heeft in mijn beleving geen betrekking op het onderwerp. Maar dat vond ik een beetje flauw en kortaf, dus daarom wilde ik aangeven dat er juist met collega Van den Hout waarschijnlijk dit najaar vanuit zijn perspectief wild een analyse plaatsvindt. En voordat die analyse naar buiten gaat, wordt er juist vanuit infra gekeken wat we daarmee kunnen doen. Dus die afstemming en samenwerking vinden plaats. En ik heb u juist wat extra context willen geven, buiten de scope van het voorstel. Juist dat we integraal werken.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Daar ben ik heel blij mee, met die insteek. Dat de gedeputeerde op dat moment ook gaat kijken wat de gedeputeerde Ecologie nog kan toevoegen. Zijn er problemen uit het verleden die we misschien kunnen oplossen? Heel helder.

Een ander punt was dat als je gaat kiezen tussen een landschap, bomen langs wegen, kun je twee kanten kiezen. Je kunt zeggen de weg te verbreden, bomen te gaan kappen of de snelheid te verlagen, wat wel duidelijk gevolgen heeft voor een landschap.

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Van der Wel** (PvdD): De vraag is hoe u die afweging maakt. Is snelheidsverlaging op dat moment ook een mogelijkheid voor u?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Snelheidsverlaging is een mogelijkheid, bijvoorbeeld als de functie van een weg verandert. Maar dan wordt die vaak ook overgedragen. De nieuwe N69, als straks het pip onherroepelijk is en de Westparallel die komt er, dan wordt de bestaande A69 afgewaardeerd en wordt overgenomen door de gemeente. En dan gaat de snelheid ook omlaag. Het is zelfs ook zo, even in de richting naar de heer Bahar, dat CROW-richtlijnen zich aan het ontwikkelen zijn. En daar blijven we dus altijd opnieuw naar kijken. Dan kan het zelfs zo zijn dat er binnenkort een discussie hier komt waardoor toch bij een aantal wegen de bomen geruimd zullen moeten worden om de verkeersveiligheid te verbeteren. Zo zijn wij aan twee kanten voortdurend aan het kijken wat in de afweging van alle belangen die spelen, ecologisch, mobiliteit, leefbaarheid, hoe we ons mobiliteitssysteem op een dusdanige manier kunnen doorontwikkelen dat we daar zoveel mogelijk maatschappelijke belangen mee dienen.

De **voorzitter**: ik wil de gedeputeerde vragen zijn betoog te vervolgen en ook nog te komen over het oordeel over het amendement.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het amendement heb ik nog niet gezien, alleen gehoord, mijnheer de voorzitter.

De **voorzitter**: Merkwaardig, want dat ligt al een tijd op de tafels. Maar ik zorg dat u het meteen krijgt.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Maar ik heb goed geluisterd. Dit is A2. Volgens mij was het amendement van het CDA.

De **voorzitter**: Amendement 1. Het komt er nu aan.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Maar dat maakt niet uit. Ik wilde niet zeggen: ik had mijn woorden al klaar hoor.

De **voorzitter**: U had goed geluisterd en wij luisteren nu goed naar u.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Over die 8 miljoen euro. Ik had daarnet al even gezegd bij die kpi's dat we met die lcc-kosten aan de slag gaan. En we hebben er ook bij gezegd dat naar verwachting daar

een tekort gaat ontstaan. Ik heb aangegeven waarom dat is. En dan zat ik toch een beetje wat het CDA nou eigenlijk verwacht. Ik ken ook uw collega Steenbakkers als iemand die vooraan de interruptiemicrofoon staat als we te maken hebben met een onderbesteding. Dus we proberen juist al die signalen uit uw fractie heel goed een plek te geven. En daarmee heb ik hier juist heel erg transparant willen maken dat er op termijn een opgave aankomt. We weten nog niet precies hoe groot die opgave is, juist omdat wij die nieuwe techniek nu in gang gaan zetten. Dus geef ons even wat tijd. Maar tegelijkertijd agenderen we hem absoluut naar de toekomst toe als zijnde dat we daar nog een opgave met elkaar hebben. Dus die kan maar vroeg genoeg in beeld zijn. En het is dus ook niet zo dat er nu budget te kort is. We geven ook aan dat we met de programmering, zoals we die de komende jaren hebben, zien dat pas over een aantal jaren die grotere investeringsvraag gaat komen. Op die manier hebben we juist, ook met de verschillende signalen uit uw fractie, daarop proberen te anticiperen.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, voorzitter, volgens mij blijven wij wel eenduidig. In die zin is mijn verzoek of het gevoel op basis van de stukken is dat we hier een te afwachtende houding innemen. Ik zeg niet dat u, als u het niet goed kunt ramen, daar direct mee aan de slag gaat. Maar ik vraag u wel of u al enkele stappen kunt zetten of het 8 miljoen euro, 10 miljoen euro of 12 miljoen euro moet worden. Dus ik vraag in lijn met onze fractie om op kortere termijn specifieker te zijn.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Wij zijn niet afwachtend. Ik denk echt juist dat ik proactief ben in dezen. En ik zou het luchtfietserij vinden. Want ik heb natuurlijk ook gevraagd hoe hard die cijfers zijn, enzovoort. Maar we moeten die juist kunnen onderbouwen, want op het moment dat ik zeg dat het absoluut dit getal in dat jaartal is, dan gaan u en anderen terecht van mij vragen waarop dat is gebaseerd, of ik dat wel zeker weet en of ik al voldoende ervaring heb opgedaan. Dus ja, ik heb juist het idee dat we hiermee een goede stap voorwaarts zetten. Ook even om alle misverstanden weg te nemen, het is dus ook niet zo dat er nu budget te kort is. Nee, wij zien alleen een wolkje in de verte aankomen en weten alleen nog niet wat de buienradar over een paar uur gaat voorspellen. Ik maak wel iedereen alert dat het kan zijn dat er een probleem aankomt.

De **voorzitter**: En het oordeel over het amendement?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat is een ander, die gaat over led, maar laat ik die meteen doen. Er lijkt de suggestie gewekt dat het een financiële vraag is waarom we die ledvervanging, die zeventuizend lampen die we gaan vervangen, dat we die in 2020 doen en niet in 2019. Ik heb dat nagevraagd. Het heeft gewoon anderhalf jaar en ook voorbereidingstijd nodig om dat te doen. Dus ja, ambitieus. Nog ambitieuzer gaat helaas niet, want dan ga ik een toezegging doen die ik niet kan nakomen. Dat heeft niks met budget te maken, dat heeft gewoon met de praktijk buiten op straat te maken. Dus ik moet het amendement ontraden.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Het zijn twee onderwerpen die elkaar gaan achtervolgen. Dus ik moet even kijken of ik dan wel op de juiste manier kan interrupteren. Even ten aanzien van het amendement dan. Uit uw woorden begrijp ik goed dat het eind 2020 gaat worden. Juist

op basis van de financiële begroting dacht ik: nou, als we in 2020 al alles activeren, had ik gehoopt om eerder klaar te zijn en zo op die manier uit te dagen. Kunt u daar toch nog een toezegging op doen, dat u toch extra uw best gaat doen om dat misschien iets naar voren te kunnen halen, zonder dat ik u daar op vast hoeft te pinnen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Een toezegging is wel iets wat gevraagd wordt.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja. Dat wordt dan voor of na de winter. Lamp 7000 zit uiteindelijk december 2020 erin. Desnoods draai ik hem zelf aan. Dus dat gaat in 2020 lukken.

De **voorzitter**: Ik wil de gedeputeerde nu vragen om af te gaan ronden, want uw spreektijd is voorbij.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nog één opmerking. Een rampenpot hebben wij niet. Dan gaan we budget ramen dat nodig is voor een ramp. Dat zou betekenen dat die ramp te voorzien zou zijn. Als er iets onvoorziens is dat de kwalificatie van een ramp heeft, dan mag u ervan uitgaan dat we linksom of rechtsom ergens budget vinden wat Brabant van ons verwacht.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. De heer Burger Dirven ziet daarvan af. De heer Bahar meldt zich. Aan u het woord.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik wil de gedeputeerde danken voor de beantwoording van de vragen en ook voor de tegemoetkoming dat hij aangeeft dat veiligheid iets is en blijft waarop hij gaat letten. Ten aanzien van de financiële tekorten begrijp ik uit zijn woorden dat het niet zozeer het feit is dat hij daar niet mee aan de slag gaat, omdat hij dat niet wil, maar dat hij juist op een later moment een zuiverder beeld wil schetsen. Dan kunnen wij dat ook wel ondersteunen en tegemoetzien. Want inderdaad, als we zaken willen gaan voorspellen, dat we het op een goede manier doen en niet op wat grijs gebied.

Voorzitter. Een laatste praktisch puntje is er ten aanzien van het amendement. Als fractie zijn wij de laatste die iets zouden willen vragen wat niet uitvoerbaar zou zijn. We vinden het inderdaad heel jammer, maar we vinden het ook wel jammer dat de gedeputeerde aangeeft nog steeds vol voor duurzaamheid te gaan. En zeker ook in 2020, zonder enig uitstel daarna. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan is nu het woord aan de fractie van de SP. Ziet daarvan af. Dan de PVV. De heer Van den Berg. Gaat uw gang. U heeft het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ik had mijn hand al heel lang omhoog daarvoor al hoor, maar. Ja, wat mij een beetje opvalt, voorzitter, is dat er hier altijd ontzettend veel haast, versnelling en verbetering moet zijn als het gaat om duurzaam en energietransitie enzovoort en dat we bij de wegen gewoon de richtlijnen van het CROW aanhouden, waar de PVV zegt: wij willen dat de veiligheid echt optimaal is, beter dan die CROW als dat kan. Wij willen dat de doorstroming goed is en zo goed mogelijk is. Dus dat is even een ander inzicht. Wij willen meer verlichting voor de veiligheid, meer dan voorgeschreven. Gewoon dat ook op een donkere winterdag de mensen op de fiets stappen in plaats van de auto, waarmee u ook een hoop vervuiling, lawaai en congestie voorkomt. Dat is eigenlijk waar het op neerkomt.

Nog even over de N629. U denkt dat dat op tijd af komt. Dat dacht uw voorganger ook van de N69 in de vorige periode. Daar hadden we al lang op moeten rijden. Vergeet het maar.

Ik ga even naar onze moties. Even kijken. Ik begin even met motie 1, die u ontraadt. Dan vraag ik me toch af waarom. Bij beheer en onderhoud hoort volgens mij ook de geluidswal die ernaast ligt en soms is het ook nodig om nieuwe aan te leggen en het lijkt mij dat dat gewoon in de beheersvraag valt. En waarom niet met mooie planten en bloemen? Het vangt fijnstof af, het reduceert geluid, het is prachtig. Dan de geluidswallen op basis van echt geluid heb ik even ..., motie 2, daar heb ik toch even een klein vraagje over.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Wij wilden even aangeven dat we motie 1 van harte zullen ondersteunen.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Zo ziet u maar. Soms komt de wereld weer helemaal bij elkaar en is er wereldvrede op aarde. De geluidswallen op basis van echt geluid dan. Mijn vraag is eventjes: wanneer gaat u ook echt meten? Is dat als er klachten komen dat u iemand stuurt om te kijken hoe ernstig het is? Wij krijgen signalen vanuit Berlicum bijvoorbeeld. Daar wordt veel harder gereden op die N279. Ik hoorde dat ze vandaag stonden te flitsen. Nou, als de staatskas gevuld moet worden, dat is een heel goede plek. Maar de bewoners hebben met name 's avonds en 's nachts daar echt last van het lawaai. En dan zou ik zeggen: ja, zet er een leuk geluidswalletje neer en als het mogelijk is inderdaad volgens de manier van motie nummer 1 met bloemetjes en plantjes en een aarden wal. En waar het riviertje de Aa te dichtbij komt zal het met een stukje beton al dan niet met zonnepaneel moeten, liever niet. Motie 3 hadden we ...

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja hoor. Motie 4 had ik het al even over. CROW, houd daar niet te veel aan vast en ga voor maximale veiligheid, zouden wij zeggen.

Motie 5 ontraadt u en wij zullen zeggen dat wij daarmee door blijven gaan zolang als we hier zitten, om meer verlichting op de fietspaden te krijgen. Ik had het er al kort over.

En dan motie 6 heb ik even de vraag: is dat een overname van de motie? Kan ik dat zo zien? Want als dat zo is dan hoeven we hem niet in te dienen. Of zegt u van: nou, niet helemaal? En dan moeten we hem toch indienen. Tot zover.

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de heer Van den Berg. Dan kijk ik naar de fractie van D66, de heer Meijer. Ziet af. De heer Maas? Ook niet. De heer Oosterveer, Van der Wel, Vreugdenhil? Ook niet. Heijman ook niet. Dan kan de gedeputeerde de laatste puntjes nog aan de orde stellen. Ik geef hem daartoe graag de gelegenheid en daarom het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Een reactie op een paar opmerkingen van de heer Van den Berg. Volgens mij was dat als het gaat over uw opmerkingen over veiligheid. Kijk, ik wil met alle plezier een debat over veiligheid aan, maar dan op het moment dat dat geagendeerd staat. U geeft bijvoorbeeld aan ten aanzien van licht op fietspaden. Wij hebben het hier nu niet over onze beleidsregels of ons beleid op dat gebied. Het gaat hier over het vervangen van lichtpunten die er zijn. Dus daarmee behoren die opmerkingen eigenlijk gewoon niet tot dit dossier. Wanneer meten we geluid ...?

De **voorzitter**: Van den Berg, interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Dan toch even de vraag. Valt het onder beheer en onderhoud? Op het moment dat er ergens erg veel ongelukken gebeuren en u gaat daar een maatregel als een vangrail neerzetten, valt dat onder beheer en onderhoud of ziet u dat als grootschalig onderhoud en reconstructie? Waar moet ik dat onder schalen, want dat is eigenlijk een beetje waar ik op doel?

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Als wij vanuit dit verhaal, K(O)PI, met beheer en onderhoud bezig gaan, dan vindt er altijd een scan plaats of er zaken meegenomen moeten worden. Als het gaat over grote reconstructie, dan is dat echt een zelfstandige vraag. Dus dan zit dat budget niet hierin.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Maar een vangrail toevoegen om veiligheid te vergroten op een , aan een bestaande weg, dat lijkt mij onder beheer en onderhoud vallen, waar we het hier over hebben. En ook over de kwaliteit hè, de veiligheidskwaliteit. Dus in die zin, begrijp mij goed dat wij zeggen van: joh, college, doe even een stapje extra daar, ietsje meer dan dat het CROW voorschrijft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Misschien nog één keer. Als wij met beheer en onderhoud van een weg bezig gaan, dan kijken wij, en dan gaat het over kleinschalige maatregelen: wat kunnen we dan meteen meenemen? Als er dingen op het gebied van veiligheid zijn nemen we die mee. Stel dat er aan het licht komt dat er toch ergens, een weg die helemaal niet wordt aangepakt vanuit beheer en onderhoud, maar inderdaad experts zeggen dat de situatie hier toch echt veranderd zal worden, dan wachten we natuurlijk niet op beheer en onderhoud en gaan we dat gewoon meteen doen. Daar waar u zegt verlichting op fietspaden te willen, waar we het al vaker over hebben gehad, dan is dat vanuit dit perspectief gewoon pas aan de orde als het beleid wordt aangepast. En dat huidige beleid is hier gewoon nu op van toepassing.

Wanneer meten we bij geluid? Wij meten eigenlijk alleen – en dat is ook nu wel vernieuwend aan het voorstel, misschien ook wel goed om dat te zeggen – daar waar het gaat over de gevelbelasting. Dus bij een plandirempel van 65 dB kijken we vanuit beheer en onderhoud bij een geluidsbelasting boven de 65dB wat we kunnen doen aan de weg. Bijvoorbeeld via geluidsschermen of zelfs een wal wordt er gekeken of die geluidsbelasting omlaag gebracht kan worden. Dat zijn eigenlijk de eerste twee stappen. Als het dan nog steeds niet lukt wordt er aan de gevel gemeten wat de geluidsbelasting is. En dan wordt dus nu – een extra stap, waarvoor we dus die regeling gaan maken – gekeken wat we aan gevelwerkzaamheden kunnen doen. En daar vindt de daadwerkelijke meting plaats voor die laatste categorie. Die andere vinden plaats op basis van berekeningen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Via u, voorzitter. En wanneer gaat u meten? Is dat als er een klacht binnenkomt of als de hele buurt gaat klagen? Hoe moet ik dat ongeveer zien? Hoe monitort u dat geluid?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Vanuit beheer en onderhoud is het zo dat als ze met de weg aan de slag gaan, dan gaan we dus op die manier meteen kijken. En dan zijn er berekeningen. Als die berekeningen aantonen dat we dus niet onder die 65 dB zijn, dan gaan we over op metingen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, en daar zit dus het puntje waar mijn motie over gaat. Want ik noem de N279 waar 's avonds gewoon 100, 120 gereden wordt. Ik rijd er veel, dus ik ... Ik rijd keurig netjes 90 – vind ik heel netjes op die weg – maar ik word continu ingehaald. Ja. Maar ik begrijp dus, stel er klaagt iemand daar, is het dan zo dat hier bij de provincie een alarmbelletje afgaat: we moeten daar een mannetje heen sturen die een meting gaat doen? Want u zegt nu weer ... en u zei eerst: het is eigenlijk overbodig, want wij meten dat. Ja, dat is dus eigenlijk niet het geval, want als in de praktijk veel harder gereden wordt en dus de geluidsbelasting hoger is, dan moet er kennelijk hemel en aarde bewogen worden voordat er iemand opnieuw een gevelmeting gaat doen. Of zie ik dat verkeerd?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De N279 is onlangs aangelegd en toen was er een plandirempel van 65 dB. Ik ken de projecten niet vanuit de geluidsbelasting uit mijn hoofd, maar daar is een weg ontworpen die onder die 65 dB zit.

De **voorzitter**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Volgens mij is vandaag het voorstel over K(O)PI aan de orde en niet een debat over verkeersveiligheid. Dat komt misschien op een ander moment terug.

De **voorzitter**: Heel goed van u. We gaan verder met de gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik had nog één opmerking of één vraag van de heer Van den Berg over motie 6. Ik moet hem, zoals hij hier tekstueel staat, ontraden, want daar geeft u aan dat we alle verouderde software van vri's versneld moeten vervangen. Dat kan ik dus niet doen. Ik heb u wel aangegeven dat ik in de geest van deze motie bereid ben om te kijken wat er eventueel nog aan versnelling mogelijk is. Maar ik kan de motie in deze vorm niet laten overnemen als advies.

De **voorzitter**: Oké. U heeft meer dan twee keer geïnterrupteerd. Ik geef u de gelegenheid om kort te reageren voor de orde van de vergadering.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter, dit gaat hierover. Ik heb het niet over een heel stil verkeerslicht wat nauwelijks overlast geeft. Maar dit gaat echt ... Met verouderd bedoel ik niet optimaal functionerende vri's – ik gaf het voorbeeld van Biezenmortel, maar zo zijn er meerdere –, dat die toch aangepakt worden, dat u het zo moet lezen. Ik zeg niet alles wat tien jaar oud is dat dat niet zou functioneren. Als het functioneert, laat mooi zitten. Het gaat om waar de functionaliteit slecht is, de doorstroming slecht is, om daar extra ...

De **voorzitter**: Het punt is helder. De gedeputeerde, die ik ook verzoek te gaan afronden.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, nogmaals, ik hoop de heer Van den Berg tegemoet te kunnen komen door een toezegging te doen om daar wat onderzoek naar te doen. De tekst, zoals die hier staat, kan ik niet overnemen, omdat we dan discussie gaan krijgen over wat verouderd is en wat niet. En ja, voor de beraadslaging moet dat maar helder zijn. Dus dat is de handreiking die ik doe.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik ga dan de beraadslagingen sluiten, maar ik zie nog vanaf de plaats de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik trek motie 6 bij dezen in. We zullen bij de perspectiefnota met een gewijzigd voorstel komen.

De **voorzitter**: Oké. Motie 6 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen, die op dit punt nu ook zijn afgesloten. Straks volgt de stemming. Ik denk ruim voor 17.00 uur.

21/18 Statenvoorstel Mandaat aan de Werkgeverscommissie in verband met besluitvorming rondom het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten

De **voorzitter**: Maar we hebben nog één ander bespreekstuk. Daartoe zal de heer Van Gruijthuijsen in zijn hoedanigheid als voorzitter van de Werkgeverscommissie achter de tafel plaatsnemen en geef ik het woord aan de fractie van de PVV bij monde van mevrouw Van der Kammen, die al vooruitlopend op haar betoog een amendement heeft doen rondgaan dat u bekend is onder stuknummer amendement 2. Het woord is aan mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Voorzitter, de Werkgeverscommissie van de griffier adviseert aan, dat aan de Werkgeverscommissie van de griffier een mandaat moet worden verleend inzake besluitvorming over de cao voor de provincieambtenaren, waarover het IPO binnenkort de onderhandelingen zal starten.

Voorzitter. Nut en noodzaak van het verschaffen van dit mandaat aan de Werkgeverscommissie, op advies van diezelfde Werkgeverscommissie dus, ontgaat de PVV. De Brabantse provincieambtenaren, los van het gegeven of zij nu worden aangestuurd door Gedeputeerde Staten of door Provinciale Staten, zijn allemaal werkzaam bij de organisatie Provincie Noord-Brabant en vallen nu onder dezelfde rechtspositionele regeling en straks allemaal onder dezelfde cao. Waarom de Werkgeverscommissie op advies van diezelfde Werkgeverscommissie dan zo nodig iets daarvan wil vinden is de PVV een raadsel. Lekker belangrijk wellicht? Gezellig aanschuiven in een praatclubje? Voorzitter, in het nodeloos lange Statenvoorstel wordt onder de paragraaf 'kanttekeningen' de meest simpele oplossing aangedragen ten aanzien van de cao-besluitvorming voor het griffiepersoneel, namelijk: "PS kunnen besluiten de besluitvorming door Gedeputeerde Staten ten aanzien van de cao één-op-één te volgen." Voorzitter, we hebben hier te maken met ambtenaren die allemaal onder dezelfde arbeidsvoorwaarden vallen, nu en straks. Maak het alstublieft niet nodeloos ingewikkeld en besluit hier en vandaag dat de besluitvorming van GS ten aanzien van de cao één-op-één wordt gevolgd. De PVV heeft daar een amendement voor ingediend.

Amendement A2

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 6 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 21/18A mandaat aan de Werkgeverscommissie in verband met besluitvorming rondom het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten;
besluiten:

ontwerpbesluit 21/18B punt 1 te vervangen door:

‘1. de besluitvorming door Gedeputeerde Staten ten aanzien van de cao één-op-één te volgen.’

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant”

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen. En dat amendement is inderdaad onder stuknummer 2 bij u bekend en reeds verspreid.

Dan is er nog één andere woordmelding van de Partij voor de Dieren, mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ik zie af van woordvoering.

De **voorzitter**: U ziet daarvan af. Dan geef ik meteen het woord aan de voorzitter van de Werkgeverscommissie. De heer Van Gruijthuijsen. Aan u het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (Werkgeverscommissie): Dank u wel, voorzitter. Dank voor de aandacht voor dit agendapunt. Hoewel het wellicht meer technisch van aard en eigenlijk vanzelfsprekend is om vanuit de Werkgeverscommissie de Staten actief te informeren over waar wel het mandaat staat, zoals in het reglement van de Werkgeverscommissie, om dan terug te komen en de Staten actief te informeren over wat er inderdaad rondom dit onderwerp te gebeuren staat, heeft de Werkgeverscommissie beoogd om inderdaad naar uw Staten te gaan en conform het besluit dat in 2016 is genomen en de wijziging van de cao – in plaats van de Ambtenarenwet nu de Wet op de cao – hebben wij eigenlijk in het verlengde van dat besluit in 2016 dit voorstel gedaan. En inderdaad zijn er twee mogelijkheden: of we geven over het cao-besluit ruimte aan Gedeputeerde Staten of inderdaad de Werkgeverscommissie. En dat zou betekenen dat Gedeputeerde Staten inderdaad alles kunnen zeggen, maar dan verliezen we ook, mevrouw Van der Kammen, een deel van onze stemmen, waar wij als Werkgeverscommissie in ieder geval invloed uit kunnen oefenen. Er zijn afspraken gemaakt rondom stemverhoudingen in dit cao-traject. En wij zouden dat zonde vinden, en we zouden het inconsistent vinden als we nu inderdaad, GS, uw amendement zouden aannemen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen, interruptie.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, ik vind het heel bijzonder om te horen dat collega Van Gruijthuijsen, voorzitter, het kennelijk belangrijk vindt om daar invloed op uit te oefenen. Want dat zou betekenen dat hij dus kennelijk een voorstander zou zijn om een soort van verschillende cao voor verschillende doelgroepen provinciepersoneel te hebben. En ik vraag me af of dat wenselijk is.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (Werkgeverscommissie): Nou wenselijk, er zijn sinds de Wet normalisering, de Wnra, een aantal veranderingen gekomen en dat inderdaad PS formeel besluitvormend en werkgever is van werknemers van de griffie en de griffier. En dus niet via GS. En vanuit dat perspectief – en dat heeft de griffie inmiddels ook volgens mij via technische vragen en de antwoorden daarop aan u meegegeven, en dat staat ook in het Statenvoorstel – is er daadwerkelijk wel wat veranderd. En om daar recht aan te doen ligt er dit voorstel en is dit voorstel naar de Staten gestuurd. Net zoals bij een aantal andere provincies, waar er ook werkgeverscommissies zijn en die ook dit besluit hebben genomen.

De **voorzitter**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. De griffie heeft mij allerlei antwoorden gegeven op niet-gestelde vragen. Laat ik daar even mee beginnen. Maar ik begrijp dus van collega Van Gruijthuijsen dus dat hij het kennelijk belangrijk vindt dat er een andere cao voor de griffie is dan voor de rest van het provinciepersoneel.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (Werkgeverscommissie): Nee, het is geen andere cao, maar het gaat wel om een deel van de zeggenschap en over hoe dat wij recht proberen te doen aan de positie van het personeel van de griffie. Zo werkt het nou eenmaal, mevrouw Van der Kammen. En dat wij daar als Staten onafhankelijk van GS daadwerkelijk een oordeel over kunnen vellen. Dat dat aan de Werkgeverscommissie wordt gemandateerd.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, interruptie.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Even naar mevrouw Van der Kammen toe. Wat vindt u van het feit , dat net eigenlijk wel even cryptisch werd omschreven door de heer Van Gruijthuijsen, dat in die Werkgeverscommissie zowel oppositie als coalitie zit? In het college van GS zit natuurlijk alleen maar de coalitie. Ik denk dat dit nou precies is wat het anders maakt. Het betekent dus dat je als Werkgeverscommissie, waarin zowel oppositie als coalitie vertegenwoordigd is, iets kunt meegeven in het kader van je werkgeverschap.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Om daar even op te reageren, ik ga er niet van uit dat het onderhandelen over een cao überhaupt een politieke lading heeft. Dat is een arbeidsgerelateerde zaak. De cao geldt voor alle provincieambtenaren, ongeacht door wie ze worden aangestuurd. En daar hecht ik aan.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik snap wat u zegt, maar vindt u niet dat de Staten beter vertegenwoordigd zijn in de Werkgeverscommissie dan via het college?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nee. Want de uitkomst is hoe dan ook altijd dat daar één cao landelijk voor alle provinciepersoneel komt te liggen. Dus ik hoef daar als PS niet in gekend te worden.

De **voorzitter**: Oké, dat is duidelijk. Ik wil de heer Van Gruijthuijsen dan vragen zijn betoog af te ronden.

De heer **Van Gruijthuijsen** (Werkgeverscommissie): Ik heb verder niks toe te voegen, voorzitter.

De **voorzitter**: Nou, dat kan dan heel snel. Dan wil ik vragen of er behoefte is aan een tweede termijn. Ja, mevrouw Van der Kammen. U heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik had eigenlijk alleen nog een oordeel verwacht over het ingediende amendement.

De **voorzitter**: Ik meen dat gehoord te hebben, maar we gaan even opnieuw luisteren naar de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (Werkgeverscommissie): Dank u wel, voorzitter. Ja, inderdaad, het zou eigenlijk een oordeel zijn om de Staten het Statenbesluit van 2016 om te draaien. Want de Staten hebben de Werkgeverscommissie ingesteld, dus ik zou namens de Werkgeverscommissie dit amendement willen ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja. Ik hoorde collega Van Gruijthuijsen daarstraks ook nog zeggen dat hij het had over: ja, het is toch wel belangrijk dat PS tussentijds geïnformeerd wordt over de voortgang van die cao-onderhandelingen. Ja, ik zie niet in dat omdat de Werkgeverscommissie nou eenmaal een mandaat heeft, dat we dan wel geïnformeerd zouden zijn, terwijl we net zo goed aan GS de opdracht kunnen geven om ons te informeren. Dus ik vind dat een heel slecht argument.

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (Werkgeverscommissie): Nog één korte toevoeging dan. In het besluitvormingsproces van de cao-onderhandelingen zullen de Gedeputeerde Staten in de stemverhoudingen tot Provinciale Staten drie staat tot een in stemgewicht hebben. En als deze Staten besluiten GS een-op-een te volgen, dan gaat dus één stem van die vier totaal in het onderhandelingsproces verloren. Dus dat zou ook zonde zijn, mevrouw Van der Kammen.

De **voorzitter**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Wat gaat dat dan aan meerwaarde opleveren voor specifiek het griffiepersoneel? Want daar staat u dan kennelijk voor. Ten opzichte van andere ambtenaren die dan een bepaald iets niet zouden ..., die die meerwaarde dan niet zouden hebben.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (Werkgeverscommissie): Dat zullen we te zijner tijd, wanneer de inhoud in concept voorligt, moeten beoordelen. Of dat dat inderdaad in het belang is van ons griffieteam.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Maar ik hoor u dus daadwerkelijk zeggen dat u specifieke aandachtspunten voor griffiepersoneel, dat u dat los ziet van het personeel van Gedeputeerde Staten. Terwijl het hier om één organisatie gaat, waar straks één cao op van toepassing is. U wilt onderscheid maken.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (Werkgeverscommissie): Mevrouw Van der Kammen. Een voorbeeld, op dit moment zijn er geen functieprofielen voor specifiek griffiemedewerkers. Nou, wellicht zou dat een

voorbeeld zijn dat dat in een nieuwe cao ingebouwd kan worden, dat er toch een aanvullend functiehuis komt voor bijvoorbeeld een griffier. En dat is nu op dit moment bijvoorbeeld niet het geval. Nou, dat zijn bijvoorbeeld, als voorbeeld, aandachtspunten, dat we daar hier vanuit de Werkgeverscommissie het onderhandelings-team mee zouden willen geven, om in het functiehuis ook rekening te houden met personeel van de griffie.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen. U heeft al twee keer geïnterrupteerd. Ik sta u ... Ik was welwillend op weg naar één laatste opmerking en dan is het écht afgelopen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Die laatste opmerking zijnde: wat houdt u tegen om uw input, los van een eventuele stem of een mandaat, gewoon aan GS mee te geven?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (Werkgeverscommissie): Nogmaals, het zou zonde zijn van die ene stem die we mee kunnen geven. Dat is een. Twee, het geeft ons net ook wat meer ruimte om gedurende het proces de vinger aan de pols te houden vanuit het belang van het griffieteam.

De **voorzitter**: Goed. De argumenten zijn gewisseld en we gaan over naar de stemmingen.

Stemming

De **voorzitter**: Ik zal de gebruikelijke bel daartoe even luiden, om degenen die buiten de zaal zijn de gelegenheid te geven om binnen te komen. En ik vraag de griffier of wij klaar zijn voor de stemmingen en of duidelijk is hoeveel mensen er in de zaal zijn. Ik schors de vergadering niet formeel, maar even gelegenheid voor de griffier om het allemaal op orde te brengen hier.

Goed. Dames en heren. Ik wil u echt vragen nu uw zetels in te nemen. En wij gaan ons klaarmaken voor de stemming. Ik verifieer bij de griffier, wij kunnen beginnen met de stemming? Ja, dan gaan wij dat nu doen.

15/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 11 januari 2018 tot en met 7 februari 2018

De **voorzitter**: Collegae. Ik vraag u allereerst dan of u stemming wenst over de ontwerpbesluitenlijst Ingekomen Stukken in de periode 11 januari tot en met 7 februari, stuknummer 15/18. Wenst iemand daarover stemming? Nee, dan is dat bij acclamatie aangenomen.

22/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 8 februari 2018 tot en met 7 maart 2018

De **voorzitter**: Hetzelfde vraag ik voor de Lijst van Ingekomen Stukken voor de periode daarna, u bekend onder stuknummer 22/18. Wenst iemand stemming? Niet het geval. Bij acclamatie en unaniem aangenomen.

16/18 Ontwerpbesluit 16/18 Notulen van de PS-vergadering van 19 januari 2018

De **voorzitter**: Dan vraag ik hetzelfde op stuknummer 16/18. Dat zijn de ontwerpnotulen van de vergadering van 19 januari 2018. Wenst iemand stemming? Niet het geval. Bij acclamatie dus aangenomen.

18/18 Statenvoorstel Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI

De **voorzitter**: Dan gaan we stemmen over de vandaag behandelde bespreekstukken. En dat begint met amendement 1 over het stuk ... De heer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Voorzitter. Even voor de volledigheid. Amendement 1 trekken wij in.

De **voorzitter**: Dat kan nog. Liever iets eerder, maar het is nog net op tijd.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, mijn excuus, voorzitter.

De **voorzitter**: Nee, geen probleem. Het is gebeurd zoals het is gebeurd. Dan gaan we nu stemmen over het besluit zelf. 18/18, het ontwerpbesluit en daarna de moties die daarbij horen. Ik breng in stemming het besluit 18/18 over het onderhoud van de provinciale infrastructuur. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met stemverklaring. Alles zijn we het mee eens, behalve het gedoe over solar roads en zonnepanelen. Dat had wat ons betreft weg kunnen blijven, maar voor de rest positief.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Unaniem door uw Staten aangenomen. Dan de moties. Motie onder stuknummer 1. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor met stemverklaring. Er staat in het dictum: daar waar ruimtelijk mogelijk is en zoveel mogelijk en daar hebben we geen bezwaar tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Motie 2 over geluidsmetingen. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Tegen met stemverklaring. Hardrijders die geluidsoverlast veroorzaken, daar kunnen wij geen rekening mee houden.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met stemverklaring. Politieke partijen die snelheidsregimes aanhouden die veel te laag zijn voor het betreffende wegdek, daar moeten wij ook eens wat minder rekening mee houden.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Motie 3 was ingetrokken of aangehouden. Motie 4, de motie over de vangrails. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Tegen met stemverklaring. Wij zien een integrale afweging in veiligheid en niet alleen in vangrails denkend.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor met stemverklaring. Wij vinden dat bomen beschermd moeten worden.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik stel aan de orde motie nummer 5 over het meekoppelen van de verlichting aan de fietspaden. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor met stemverklaring. Er staat 'daar waar vervangen of geplaatst wordt' dus het is geen kapitaalvernietiging. Het gaat niet om bestaande.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan was motie 6 ingetrokken.

21/18 Statenvoorstel Mandaat aan de Werkgeverscommissie in verband met besluitvorming rondom het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten

De **voorzitter**: En zijn we bij de stemming over het volgende ontwerpbesluit, 21/18, met eerst het daarop door de PVV-fractie ingediende amendement met stuknummer 2. De fractie van de VVD. Over het amendement dus. De VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Het ontwerpbesluit zelf, 21/18. De VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen met een stemverklaring. Deze variant is onzinnig, nodeloos meewerken aan bureaucratisme. Personeel valt allemaal onder dezelfde organisatie en input vanuit PS als werkgever kan gewoon worden meegegeven aan de hoofdonderhandelaar GS.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het besluit is aangenomen.

Sluiting

De **voorzitter**: Dan zijn wij hiermee aan het einde van deze vergadering. Ik dank u allen voor uw inbreng. En wij zien elkaar op 20 april voor de vergadering over de perspectiefnota. Ik vraag u om uw sprekerspasje in te leveren bij de bodetafel en nodig u als gebruikelijk uit voor een drankje bij de Statenlounge en wens u een zonnig weekend. De vergadering is gesloten.

De voorzitter sluit om 16.28 uur de vergadering.